

АЛФОНС ДОДЕ ТАРТАРЕН ТАРАСКОНСКИ

Част 1 от „Тартарен Тарасконски“

Превод от френски: Пенка Пројкова, 1980

chitanka.info

На моя приятел Гонзаг Прива

„Във Франция всеки е малко тарасконец.“

ПЪРВИ ЕПИЗОД В ТАРАСКОН

I

ГРАДИНАТА С БАОБАБА

Първото ми посещение у Тартарен Тарасконски остана за мен незабравима дата; оттогава са изминали дванадесет или може би петнадесет години, но и до ден-днешен си го спомням, сякаш беше вчера. Храбрият Тартарен живееше тогава в третата къща отляво, щом се влезе в града по пътя за Авиньон. Прелестна тарасконска виличка с градина отпред, балкон отзад, ослепително бели стени, зелени капаци, а на прага — рояк савойчета, които играеха на дама или дремеха на припек, оборили глави на ваксаджийските си сандъчета.

Отвън къщата не представляваше нищо особено.

И през ум не би ви минало, че се намирате пред дома на герой. Но веднъж прекрачили прага, дяволска работа!

Цялото жилище излъчваше нещо героично от избата до тавана, та дори и в градината!...

О, градината на Тартатен! В цяла Европа нямаше друга като нея. Нито едно местно дърво, нито едно френско цвете; само екзотични растения, замкови дървета, кратуни, памук, кокосови палми, манго, банани, друг вид палми, баобаб, индийски смокини, кактуси, берберийски смокини... все едно че на десет хиляди левги от Тараскон сте сред Централна Африка. Разбира се, всичко това не беше в естествена големина; така кокосовите дървета бяха горе-долу колкото цвекло; а баобабът (гигантско дърво, *arbores gigantea*) растеше чудесно в една саксия за резеда; но какво пък толкова! За Тараскон и това беше прекрасно и първенците на града, удостоени с честта да погледат в неделя баобаба на Тартарен, се прибираха вкъщи прехласнати от възторг.

Отгатват с какво вълнение прекосих в този ден приказната градина!... А какво изпитах, когато ме въведоха в кабинета на героя!

Прозорците на този кабинет — една от забележителностите на града, гледаха към дъното на градината, а баобабът растеше пред самата стъклена врата.

Представете си голяма стая със стени, украсени от горе до долу с какви ли не пушки и саби, всички видове оръжия от всички краища на света: карабини, дългоцеви пушки мускетони, корсикански и каталонски ножове, револвери с ножове, кинжали, малайски ками, карибски стрели, кремъчни стрели, боксове, топузи, хотентотски боздугани, мексикански ласа и знам ли още какво!

И сякаш нарочно ярко безпощадно слънце пламтеше по стоманените остриета и прикладите на пушките — просто тръпки да те побият!... Успокоителни бяха само умиротворяващите ред и чистота, царящи в тая страшна оръжейница. Всичко си беше на

мястото грижливо подредено, избърсано, с етикетче като в аптека. Тук-там кратки добродушни надписи предупреждаваха:

„Отровни стрели, не пипайте!“

Или:

„Заредени оръжия, внимание!“

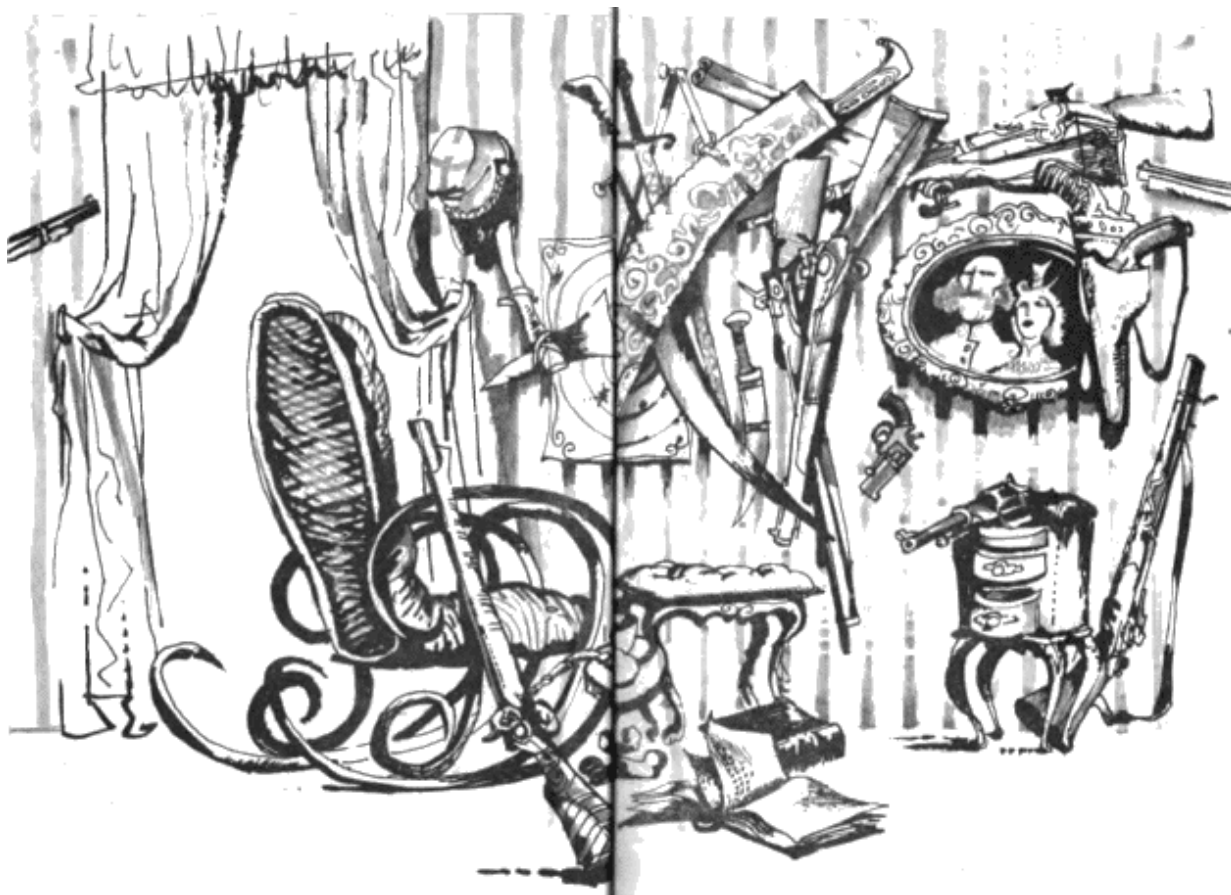
Ако не бяха тези надписи, никога не бих се осмелил да вляза вътре.

Посред кабинета имаше кръгла масичка, на нея шише с ром, турска кесия с тютюн, „Пътешествията на капитан Кук“, романите на Купър, на Гюстав Емар, разкази за лов на мечки, на соколи, на слонове и т.н. А зад масата седеше по риза и фланелени гащи четиридесет-четиридесет и пет годишен човек, нисък, пълен, набит, червендалест, с късо подстригана, гъста брада и искрящи очи; в едната си ръка държеше книга, а в другата размахваше огромна лула с желязно капаче, и докато четеше не знам какъв умопомрачителен разказ за ловци на скалпове, той издаваше напред долната си устна — страшна гримаса, която придаваше на симпатичното му лице на скромен тарасконски рентиер същия оттенък на благодушна жестокост, която лъхаше от цялата къща.

Този велик човек беше Тартарен. Тартарен Тарасконски, храбрият, великият, несравнимият Тартарен Тарасконски.

II ОБЩ ПОГЛЕД ВЪРХУ СЛАВНОТО ГРАДЧЕ ТАРАСКОН. ЛОВЦИТЕ НА КАСКЕТИ

По времето, за което ви разказвам, Тартарен Тарасконски не беше още днешният широко известен в цяла Южна Франция Тартарен. Но и тогава вече той беше истински крал на Тараскон...

Да си изясним откъде идваше това негово кралско величие.

Първо, трябва да знаете, че в този край всички, и стари, и млади, са ловци. Ловът е голямата страст на тарасконците от незапомнени времена, още когато ламята Тараска вилнеела из блатата край града, а тарасконците устройвали хайки срещу нея. От много, много отдавна, както виждате.

И тъй, всяка неделна утрин тарасконците до един грабват оръжието и излизат извън града с раници, с пушки на рамо, сред голяма шумотевица — кучешки лай, съскане на порчета за примамка на зайци, тръби, ловджийски рогове... Величествена гледка... За жалост обаче няма нито следа от дивеч.

Сами разбирате, че колкото и глупави да са глупавите животни, в края на краищата и те бяха станали предпазливи.

На пет левги от Тараскон леговищата са празни, гнездата запустели. Нито кос, нито пъдпъдък, нито дори зайче или мъничка стърчиопашка.

А пък хубавите тарасконски хълмчета са толкова привлекателни, така ухаят на мирта, лавандула и розмарин; и как дяволски вкусни са чудесните налени със сладък сок гроздове мискет в лозята по двата бряга на Рона... Да, но зад тях е Тараскон, а в малкия свят на пернатите и зъбатите Тараскон се ползува с лоша слава. Прелетните птици дори са си го отбелязали с голям кръст по маршрутните си карти и когато дивите патици на дълги триъгълни ята се спускат към Камарг, щом зърнат отдалеч градските камбанарии, водачът предупреждава с пълно гърло: „Там е Тараскон!... Там е Тараскон!“ и целият рояк прави завой.

С една дума, местният дивеч се състоеше само от един хитър, обигран заек, който се беше измъкнал по чудо от ловните забавления на тарасконците, и до днес заинатено си живее там. Този заек е много известен в Тараскон. Има си и прякор. Наричат го Бързоногия. Известно е, че леговището му се намира в землището на господин Бомпар — в скоби казано, това удвои и утрои цената на тази земя, — но никой досега не е успял да го улови.

Днес само двама-трима запалянковци все още търчат подир него.

Всички останали го зарязаха и Бързоногия отдавна премина в числото на местните суеверия, макар че тарасконците по природа не са кой знае колко суеверни и стига да им падне, ядат дори лястовича яхния.

— Добре де — ще ми кажете вие, — щом в Тараскон няма дивеч, какво ловят тогава в неделя тарасконските ловци?

Какво ли?

Боже мили! Те излизат на две-три левги извън града. Събират се на групички по пет-шест човека, настаняват се спокойно на сянка край някой извор, стара стена или под някое маслиново дърво, изваждат от

раниците чудесни парчета говеждо задушено, кромид лук, наденичка, солена рибка и започват безкраен обяд, полян с пивко ронско вино, от което те избива на смях и песни.

След като добре се натъпчат и напоят, те стават, свирват на кучетата, зареждат пушките и започват да ловуват. С други думи, всеки от господата взема каскета си, хвърля го с всичка сила нагоре и стреля по него във въздуха с пет, шест или две калибрени сачми, според уговорката.

Провъзгласят за крал на лова онзи, който най-много пъти улучи каскета си. Той се връща победоносно вечерта в Тараскон с надупчен каскет, закачен на цевта на пушката, сред лай на кучета и звуци на ловджийски рог.

Излишно е, мисля, да ви казвам, че в града въртят оживена търговия с каскети. Някои шапкари дори продават на по-схванатите ловци предварително надупчени и разкъсани каскети, но освен аптекаря Безюке никой друг не ги купува. Срамота е в края на краищата!

Тартарен Тарасконски нямаше равен на себе си в лова на каскети. Всяка неделна утрин той тръгваше с нов каскет, всяка неделна вечер се завръщаше с парцал. Таваните на малката къща с баобаба бяха претъпкани с тези победни трофеи. Ето защо всички тарасконци го признаваха за свой вожд и тъй като той знаеше дословно ловджийския устав и беше прочел всички научни трудове и ръководства по всички видове лов, от лова на каскети до лова на бирмански тигри, господата го бяха признали за върховен съдия по ловното изкуство и го викаха за арбитър при всички свои спорове.

Всеки ден от три до четири у търговеца на оръжие Косткалд можете да видите един пълен, сериозен мъж, захапал лулата си, седнал в зелено кожено кресло посред магазина, претъпкан със застанали прави, увлечени в разпалени спорове ловци на каскети. Този човек беше Тартарен Тарасконски, който раздаваше правосъдие — същински Немрод^[1], мъдър като Соломон.

[1] Немрод — Халдейски цар, известен като голям ловец. — Б.пр.

↑

III

НЪЕ! НЪЕ! НЪЕ! ОЩЕ ЕДИН ПОГЛЕД ВЪРХУ СЛАВНОТО ГРАДЧЕ ТАРАСКОН

Мощното тарасконско племе прибавя към ловджийската си страст още една — страстта към романсите. Просто да се чудите какъв порой романи се излива в това градче! В Тараскон ще намерите вечно млади, вечно свежи всички сантиментални вехтории, които жълтеят из старите нотни тетрадки. Всички, абсолютно всички са налице. Всяко семейство си има свой собствен романс и това е известно в града. Известно е например че романсът на аптекаря Безюке е „Обичана от мене, бляскава звезда“, на търговеца на оръжие Косткалд — „Ще дойдеш ли в страната на колибите“, на бирника от данъчното — „Да бях, да бях невидим аз, не щяха да ме видят“ (шеговита песничка).

И тъй нататък за целия Тараскон. Два-три пъти седмично се събират по къщите си и си ги пеят. Странно е, че тези романи са винаги едни и същи и че славните тарасконци от много време си ги изпълняват и през ум не им минава да ги променят. Предават си ги по наследство от баща на син и никой не се домогва до тях — те са светиня. Никога дори не си ги заемат. Никога не би хрумнало например на някой от рода Косткалд да запее романа на семейство Безюке или пък Безюке да запеят романа на Косткалд. Сигурно си мислите, че са им дошли до гуша, след като си ги пеят четиридесет години. Нищо подобно, всеки си пази романа и всички са доволни.

По романсите, както и по каскетите, пръв в града пак беше Тартарен. Но той превъзхождаше съгражданите си в следното — Тартарен Тарасконски нямаше свой романс. Всички романи бяха негови.

Всичките!

Само че и дяволът не можеше да го накара да ги пее. Преситен от салонните успехи, тарасконският герой предпочиташе да се зарови сред ловджийските си книги или да прекарва вечерите си в клуба, вместо да се перчи пред някое немско пиано под блясъка на две тарасконски свещи. Да участва в тези музикални празненства му се

струваше под неговото достойнство и все пак понякога, когато в аптеката на Безюке имаше домашен концерт, той влизаше уж случайно и след дълги молби най-сетне се съгласяваше да изпее големия дует от „Робер Дявола“ с госпожа Безюке-майка... Който не е чувал това изпълнение, все едно че никога нищо не е чул... Дори още сто години да живея, цял живот ще виждам как великият Тартарен се приближава с тържествена стъпка до пианото, как се облакътява на него, прави познатата гримаса и под зеления отблясък на бурканите от витрината се опитва да придаде на добродушното си лице сатанинското и зверско изражение на Робер Дявола. Едва заемаше подходящата поза и салонът изтръпваше; всички усещаха, че ще се случи нещо велико... Миг тишина и госпожа Безюке-майка запяваше, като си акомпанираше на пианото:

*Робер, та аз те любя
със порив откровен,
виж моя страх смирен, (2 пъти)
поспри, не се погубвай,
недей погубва мен^[1]*

Тук тя прошепваше:

— Ваш ред е, Тартарен.

И Тартарен Тарасконски протягаше ръка, свил юмрук, с трептящи ноздри и изричаше три пъти със страхотен глас, който изтрещяваше като гръм в недрата на пианото: „Не!... Не!... Не!...“, което по южняшки звучеше: „Нъе!... Нъе!... Нъе!...“. Тогава госпожа Безюке-майка повтаряше още веднъж:

*поспри, не се погубвай,
недей погубва мен.*

— Нъе! Нъе! Нъе! — изреваваше още по-гръмовно Тартарен и тук дуетът свършваше...

Не беше дълго, както виждате, но беше толкова силно, толкова изразително, толкова демонично, че цялата аптека изтръпваше от ужас и всички го молеха да повтори още четири-пет пъти своето „Нъе, нъе“.

Накрая Тартарен изтриваше потта от челото си, усмихваше се на дамите, смигваше на мъжете, оттегляше се победоносно, отиваше в клуба и там небрежно подхвърляше:

— Току-що изпях у Безюке дуета от „Робер Дявола“.

И най-удивителното от всичко беше, че сам си вярваше!...

[1] Стиховете в книгата преведе Венелин Пройков ↑

IV ТЕ!!!

Именно поради тези си разнообразни таланти Тартарен Тарасконски се ползуваше с такова голямо влияние в града.

Не може да не се признае наистина, че този удивителен човек беше успял да покори всички.

Армията в Тараскон беше за него. Храбрият командир Бравида, интендантски капитан от запаса, казваше за него: „Юначага!“ — на вас оставям да прецените дали командирът разбираше от юначаги, след като толкова време ги беше обличал!

Съдебното съсловие също беше за Тартарен. Неведнъж председателят на съда Ладвез беше заявявал на заседание пред целия състав:

— Това се казва човек с характер.

И накрая народът също беше за Тартарен. Осанката му, походката му, напетата му външност — същински боен кон, нетрепващ от грохота на битките, славата му на герой, дошла неизвестно откъде, раздадените монети и приятелското потупване на ваксаджийчетата пред вратата му, бяха направили от него местен лорд Сеймур, любимец на тарасконските пазари. В неделя вечер, когато Тартарен се връщаше от лов в пристегнатата куртка, забучил каскета на цевта на пушката, носачите по кейовете на Рона му се кланяха с уважение, смигаха си, сочейки огромните му бицепси, които той свиваше и отпускаше, и си шепнеха възхитено:

— Силен е за десет души!... Има двойни мускули.

Двойни мускули!

Само в Тараскон е възможно да се чуят такива неща! Но при все това, сякаш напук на всичко, въпреки многобройните си дарби, въпреки двойните мускули, народната обич и безценното уважение на храбрия командир Бравида, интендантски капитан от запаса, Тартарен не беше щастлив; животът в малкия град му тежеше, угнетяваше го. Великият тарасконец се отегчаваше в Тараскон. Работата е там, че за героична натура като неговата, за душа, пламенна и жадна за

приключения, за човек, мечтаещ за сражения, за пребродени пампаси, за грандиозен лов, за пясъчни пустини, за урагани и тайфуни, да стреля всяка неделя по каскети, а през останалото време да раздава правосъдие у търговеца на оръжие Косткалд, наистина какво дребно съществуване... Горкият, милият велик човек, как да не линее, как да не гасне.

Напусто, за да разшири своите кръгозори, да изличи за малко от паметта си клуба и Пазарния площад, напусто се обграждаше с баобаби и други африкански растения, напусто трупаше оръжия върху оръжия, малайски ками върху малайски ками, напусто се тъпчеше с романтични четива и се мъчеше като безсмъртния Дон Кихот да се изтръгне със силата на своята мечта от ноктите на безпощадната действителност... Уви! Всичко, което правеше, за да утоли жаждата си за приключения, само я разпалваше още повече. Гледката на всичките тези оръжия поддържаше у него непрекъснат гняв и възбуда. Дългоцевите му пушки, стрелите, ласото го зовяха: „На бой! На бой!“. В клоните на неговия баобаб вятърът му навяваше копнеж за далечни пътешествия, даваше му лоши съвети. А отгоре на всичко пък Гюстав Емар и Фенимор Купър...

О, колко пъти в тягостните летни следобеди, когато четеше самотен сред своите мечове, Тартарен внезапно скачаше с рев! Колко пъти захвърляше книгата и се спускаше към стената, за да откачи бойните доспехи!

Горкият човек забравяше, че е у дома си в Тараскон, с шал на главата, по гащи; претворяваше в живота четивата си и възпламенен от собствения си глас, сновеше из стаята, размахвайки брадва или томахава.

— Само да ми дойдат те!

Те, кои те!

И сам Тартарен не знаеше. Те олицетворяваше всичко, което напада, бие се, хапе, дере с нокти, скалпира, вие, ръмжи... *Те!* Това беше индианецът сиукс, който танцува около бойния стълб, където е привързан нещастният белокож.

Това беше сивата мечка от Скалистите планини, която се поклаща и се облизва с кървав език. Това беше туарегът от пустинята, малайският пират, абруцкият разбойник... Накратко казано, *те* бяха

чисто и просто *те!*... С други думи, войната, пътешествията, приключенията, славата.

Но, уви, храбрият тарасконец напразно ги зовеше, предизвикваше ги... *те* никога не идваха... Да му се не види макар! Пък и какво ли щяха да правят *те* в Тараскон?

Но въпреки това Тартарен продължаваше да *ги* чака, особено вечер, когато отиваше в клуба.

V

КОГАТО ТАРТАРЕН ОТИВАШЕ В КЛУБА

Кръстоносецът, който се готви да щурмува обсадилия го неверник, китайският боец, готвещ се за схватка, войнственият команч, поел пътеката на войната, не представляваха нищо в сравнение с Тартарен Тарасконски, въоръжил се от глава до пети, за да отиде в клуба в девет часа вечерта, един час след вечерната проверка.

„Пълна бойна готовност!“ — както казват моряците.

В лявата си ръка Тартарен вземаше един бокс с железни шипозе, в дясната — бастун с пъхната в него шпага; в левия джоб — топуз в десния — револвер. На гърдите, между жилетката и фланелата — малайска кама. Дума да няма обаче, никога отровни стрели, подобно вероломно оръжие!...

Преди да излезе, той правеше някое и друго упражнение в тишината и мрака на своя кабинет, поразкършваше се като на фехтовка, стреляше в стената, разиграваше мускулите си! После откачваше ключа и прекосяваше градината важно, без да бърза. По английски, господа, по английски! Ето това се казва истинска смелост. В края на градината той отваряше тежката желязна врата. Отваряше я внезапно, рязко, така че тя се блъскаше отвън в стената... Ако *те* бяха зад нея, представяте си как щеше да ги превърне на кайма!... Само че за съжаление *те* не бяха отзад.

Щом отвореше вратата, Тартарен излизаше, хвърляше бързо поглед наляво и надясно, превърташе енергично два пъти ключа. И хайде, напред.

По пътя за Авиньон ни жива душа. Затворени врати, тъмни прозорци. Всичко тънеше в мрак. Само тук-таме сред мъглата на Рона блещукаше фенер...

Величествен и непоколебим, Тартарен Тарасконски крачеше така в нощта и токовете му отмерено тракаха, а бастунът му с железен връх изтръгваше искри от паважа. По булеварди, главни улици или улички той винаги се стараеше да върви посред платното — чудесна предпазна мярка, която ви дава възможност да видите грозящата

опасност и най-вече да избегнете онова, което вечер пада от прозорците по тарасконските улици. Само да не се излъжете — цялото това благоразумие съвсем не означаваше, че Тартарен се страхува. Не! Той само се пазеше.

Най-доброто доказателство обаче за безстрашието на Тартарен беше, че той, вместо да отиде в клуба по Стъргалото, минаваше през града, тоест по най-дългия и най-тъмния път, през множеството затънтени улички, в края на които зловецът проблясваше Рона. Горкият човек все се надяваше, че на завоя на някое от тези разбойнически свърталища *те* ще изскочат от сянката и ще се хвърлят на гърба му. Добре щеше да *ги* посрещне, можете да ми вярвате... Но уви, по някаква ирония на съдбата никога, абсолютно никога в живота на Тартарен Тарасконски не му провървя — той нямаше нито една лоша среща. Поне куче, поне някой пианица! Нищо!

Понякога обаче се вдигаше лъжлива тревога. Шум от стъпки, сподавени гласове... „Внимание!“ — казваше си Тартарен и се заковаваше на място, като се вглеждаше в тъмнината, душеше въздуха, допираше ухо до земята по индиански. Стъпките, гласовете ставаха поясни... Никакво съмнение! *Те* идваха. *Те* бяха вече тук. Тогава с пламнали очи, задъхан, Тартарен настръхваше като ягуар, готов да скочи с боен вик... и изведнъж в тъмнината се разнасяха приветливи тарасконски гласове, които спокойно подвикваха:

— Я глей!... Това бил Тартарен... Здравсти, Тартарен!

Проклятие! Беше аптекарят Безюке със семейството си, току-що изпял своя романс у Косткалд.

— Добър вечер! Добър вечер! — изръмжаваше Тартарен, вбесен от своята грешка, и изчезваше в тъмнината, размахал яростно бастуна си.

Стигнал веднъж до улицата на клуба, храбрият Тартарен изчакваше все пак малко, като сновеше надлъж и нашир пред вратата, преди да влезе. Най-сетне уморен да *ги* чака и сигурен, че *те* няма да се появят, той хвърляше последен предизвикателен поглед в тъмнината и измърморваше гневно:

— Нищо!... Нищо!... Никога нищо!...

Едва тогава юнакът влизаше в клуба, за да играе безиг с командира.

VI

ДВАМАТА ТАРТАРЕНОВЦИ

Но как така, дявол да го вземе, със своята страст към приключения, с вечната жажда за силни вълнения, с безумната мечта да пътешества, да броди вдън горите Тилилейски, как така Тартарен Тарасконски никога не беше напуснал Тараскон?

Защото това беше чистата истина. До четиридесет и пет години храбрият тарасконец не беше спал нито веднъж извън родния си град. Не беше направил дори прословутото пътешествие до Марсилия, което всеки добър провансалец си позволява, когато навърши пълнолетие. Пак е нещо, че едва познаваше Бокер, а Бокер не е кой знае колко далеч от Тараскон, дели ги само един мост. За съжаление силният вятър толкова често отнася този мост, той е толкова дълъг и неустойчив, а и Рона е толкова широка на това място, че, бога ми, нали сами разбирате... Тартарен Тарасконски предпочиташе твърдата земя.

Защото трябва да ви призная нещо — в нашия герой живееха две съвършено различни личности: „Чувствувам у себе си двама човека“ — е казал не знам кой си църковен отец. С пълно право може да се каже, че Тартарен притежаваше душата на Дон Кихот, същите рицарски пориви, същия героичен идеал, същата безумна жажда за романтичното и величавото; но за нещастие той нямаше тялото на прославения идалго, това кокалесто и мършаво тяло, това подобие на тяло, над което материалният живот нямаше никаква власт, способно да прекарва двадесет нощи, без да свали доспехите, и четиридесет и осем часа с шепа ориз... Напротив, тялото на Тартарен беше тяло на дебел, тежък, охранен, изнежен, кекав човек, изпълнен с еснафски желания и стремеж към домашни удобства — тумбестото късокрако тяло на безсмъртния Санчо Панса.

Дой Кихот и Санчо Панса в един човек! Сами разбирате колко е трудно подобно съжителство! Вечни разпавии! Вечни раздори!... Какъв хубав диалог може да се напише, диалог, достоен за Лукиан или Сент-Еврѐмон, диалог между двамата Тартареновци, Тартарен-Кихот

и Тартарен-Санчо! Тартарен-Кихот, разпален от разказите на Гюстав Емар, възкликва:

— Заминавам.

Тартарен-Санчо мисли само за ревматизма си и казва:

— Оставам.

Тартарен-Кихот (много възбуден): Покрий се със слава, Тартарен.

Тартарен-Санчо (много спокоен): Тартарен, покрий се с фланела.

Тартарен-Кихот (още по-възбуден): О, чудесни дългоцевки, о, шпаги, ласо, мокасина!

Тартарен-Санчо (още по-спокоен): О, чудесни плетени жилетки, дебели наколенници! О, прекрасни шапки с наушници!

Тартарен-Кихот (вън от себе си): Брадва, дайте ми брадва!

Тартарен-Санчо (звъни на прислужницата): Жанет, шоколада ми!

И Жанет се появява с чудесен шоколад, топъл, каймаклия, уханен, с хрупкави анасонови сладки, при вида на които Тартарен-Санчо се засмива щастливо, заглушавайки виковете на Тартарен-Кихот.

Ето защо Тартарен Тарасконски никога не бе напускал Тараскон.

VII

ЕВРОПЕЙЦИ В ШАНХАЙ. МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ. ТАТАРИ. ЛЪЖЕЦ ЛИ Е ТАРТАРЕН ТАРАСКОНСКИ? МИРАЖЪТ

И все пак веднъж Тартарен едва не замина, и то на дълго пътешествие.

Тримата братя Гарсио-Камю, преселили се в Шанхай тарасконци, му бяха предложили да завежда една от техните кантори там. Ох, тъкмо за такъв живот беше мечтал той! Големи сделки, ръководство на цяла армия подчинени, връзки с Русия, Персия, Азиатска Турция, с други думи — международна търговия.

Представяте си колко приповдигнато звучаха думите международна търговия, изречени от Тартарен!

Търговското предприятие на Гарсио-Камю се ползуваше между другото с предимството от време на време да го нападат татари. Тогава бързо залостваха вратите, всички служители грабваха оръжие, издигаха консулското знаме и: „Бум-бум!“ през прозорците, право по татарите.

Не е необходимо да ви разказвам с какъв възторг прие това предложение Тартарен-Кихот; за нещастие Тартарен-Санчо си правеше оглушки и тъй като той беше по-силният, работата не стана. В града дълго говориха за това. Дали ще замине? Или няма да замине? Обзалагаме се, че да. Обзалагаме се, че не. Истинско събитие... В крайна сметка Тартарен не замина, но цялата тази история го издигна в очите на хората. За Тараскон е все едно дали си се канил да отидеш в Шанхай, или вече си бил там. Страшно много приказки се бяха изприказвали за пътешествието на Тартарен, затова накрая всички повярваха, че той вече се е завърнал от него. Вечер в клуба господата го разпитваха за живота в Шанхай, за нравите, за климата, за опиума, за международната търговия.

Много добре запознат, Тартарен на драго сърце даваше подробностите, които му искаха, и в края на краищата славният човек

сам започна да си вярва, че е ходил в Шанхай, ето защо, разказвайки за стотен път за нападенията на татарите, съвсем естествено обясняваше:

— Тогава раздавах оръжие на служителите си, издигах консулското знаме и бум-бум през прозорците, право по татарите!

При тези думи целият клуб изтръпваше...

— Тогава вашият Тартарен е бил лъжец и половина...

— Не! Хиляди пъти не! Тартарен не беше лъжец...

— И все пак нали отлично е знаел, че никога не е бил в Шанхай!

— Е, разбира се, знаеше го. Само че...

Само че, чуйте какво ще ви кажа. Време е да се разберем веднъж завинаги за лошата слава на лъжци, която северняците са създали за южняците. В целия Юг няма лъжци, няма лъжци в Марсилия, нито в Ним, нито в Тулуза, нито в Тараскон. Южнякът не лъже, той се заблуждава. Не казва винаги истината, но сам си вярва, че я казва. Неговата лъжа не е лъжа. Тя е нещо като мираж...

Да, мираж!... И за да ме разберете добре, идете на Юг и сами ще се уверите. Ще видите тази страна на чудесата, в която слънцето преобразява всичко и придава на всичко много по-големи размери от естествените. Ще видите, че провансалските хълмчета, не по-високи от възвишението Монмартр, ще ви се сторят огромни. Ще видите, че античният квадратен храм в Ним — същинско украшение за етажерка — ще ви се стори голям колкото „Парижката света Богородица“... Ще видите... Ах, единственият лъжец на Юг, ако въобще там има лъжци, е слънцето... То преувеличава всичко, до което се докосва!... Какво е била Спарта по време на своето великолепие? Селище... Какво е била Атина? Най-много околийски център. И въпреки това историята ни ги описва като два огромни града. Ето какво е направило слънцето от тях...

Така че няма защо да се чудите как същото слънце, огряло над Тараскон, е превърнало един интендантски капитан от запаса като Бравида в храбрия командир Бравида, една ряпа в баобаб и един човек, който едва не е отишъл в Шанхай, в човек, който вече е бил там.

VIII

МЕНАЖЕРИЯТА МИТЕН. АТЛАСКИ ЛЪВ В ТАРАСКОН. СТРАШНА И ТЪРЖЕСТВЕНА СРЕЩА

А сега, след като ви показахме Тартарен Тарасконски в неговия личен живот, преди още славата да го целуне по челото и да го увенчае с неувяхващи лаври, сега, след като ви разказахме героичния му живот в най-обикновена обстановка, с всичките му радости, скърби, мечти, надежди, да побързаме да разлистим ярките страници на неговата биография и да стигнем до онова необикновено събитие, което го тласна към несравнимата му съдба.

Една вечер у търговеца на оръжие Косткалд Тартарен Тарасконски тъкмо показваше на неколцина любители как се борави с пушка-игленка, последна новост за тогава... Изведнъж вратата се отваря и един ловец на каскети се втурва изплашено в магазина с вик:

— Лъв!... Лъв!...

Всеобщо смайване, ужас, смут, блъсканица. Тартарен препречва щика, Косткалд се спуска да затвори вратата. Заобикалят ловеца, разпитват го в надпревара и най-сетне разбират: менажерията Митен на връщане от панаира в Бокер приела да остане за няколко дни в Тараскон и се разположила на Дворцовия площад с всичките си тюлени, боа, крокодили и един великолепен атласки лъв.

Атласки лъв в Тараскон! Чудо невиждано, откак свят светува. А как гордо се заспоглеждаха нашите храбри ловци на каскети! Как засияха мъжествените им лица и какви силни ръкостискания си размениха безмълвно по тъглчетата в магазина на Косткалд! Вълнение, тъй голямо и неочаквано, че никой не можеше дума да продума...

Дори и Тартарен. Блед и треперещ, все още с пушката-игленка в ръце, той стоеше прав и замислен пред тезгяха. Атласки лъв тук, съвсем близо, на две крачки! Лъв! С други думи, истински звяр, силен и жесток, цар на животните, дивечът на неговите мечти, нещо като главния герой на бленуваната трупа, която разиграваше във въображението му такива чудесни драми.

Лъв, триста дяволи!...

И отгоре на всичко атласки лъв! Това вече беше свръх силите на великия Тартарен.

Изведнъж всичката кръв бликна в лицето му.

Очите му пламнаха. Той метна с трепереща ръка пушката-игленка на рамо и като се обърна към храбрия командир Бравида, капитан от запаса, каза гръмовно:

— Да идем да погледнем, а, командирю!

— Е! Ами!... Е! Ами! Ами пушката ми!... Моята пушка-игленка, дето е у вас — опита се срамежливо да възрази благоразумният Косткалд.

Но Тартарен беше вече на улицата, а зад него удряха напето крак всички ловци на каскети.

Когато стигнаха до менажерията, там се беше струпала цяла тълпа. Тарасконците, героично племе, прекалено дълго лишени от вълнуващи зрелища, се бяха втурнали в бараката Митен и я бяха превзели. Естествено огромната госпожа Митен беше много доволна... В дивашки костюм, разголила ръце до лактите, с железни гривни на глезените, с камшик в едната ръка, с живо, макар и доста проскубано пиле в другата, знаменитата дама посрещаше любезно тарасконците и тъй като и тя имаше *двойни мускули*, пожъна почти толкова голям успех, колкото и нейните питомци.

Появата на Тартарен с пушка на рамо смрази всички. Славните тарасконци, които се разхождаха напълно спокойно пред клетките, без оръжие, безгрижно, без дори през ум да им минава мисълта за някаква опасност, съвсем естествено се изплашиха, като видяха своя велик Тартарен да влиза в бараката със страшното си бойно оръжие. Имаше, значи, от какво да се страхуват, след като той, този герой... Само миг и пред клетките не остана жива душа. Децата запищяха от страх, дамите поглеждаха към вратата. Аптекарят Безюке се измъкна уж да си вземе пушката.

И все пак държането на Тартарен полака-лека успокои смелчаците. Невъзмутим, вирнал глава, храбрият Тартарен бавно обиколи бараката, мина, без да спре пред ваната с тюлена, изгледа презрително дългия сандък, пълен с трици, където боата преглъщаше сурово пиле, и най-сетне застана като закован пред клетката на лъва.

Страшна и тържествена среща! Тарасконският лъв и атлаският лъв лице срещу лице... От едната страна, Тартарен прав, напрегнат, с ръце на пушката; от другата — лъвът, огромен, овалян в слама, премигащ, затъпял, положил голямата си космата муцуна на предните лапи... Двамата спокойно се гледаха.

Но да се не начудиш! Дали защото пушката-игленка го раздражни, дали защото надуши достоен враг, ето че лъвът, който до тогава гледаше тарасконците с господарско презрение и се прозяваше в лицата им, внезапно се размърда враждебно. Отначало изсумтя, изръмжа глухо, показва ноктите си и изпъна лапите си. После стана, вдигна глава, разтърси грива, раззина огромна уста и застрашително изрева срещу Тартарен.

Отговори му ужасен вик. Цял Тараскон се впусна обезумял към вратите. Всички — жени, деца, носачи, ловци на каскети, дори храбрият командир Бравида... Единствен Тартарен Тарасконски не помръдна... Стоеше пред клетката решителен и непоколебим, със святкащи очи и със страшната гримаса, известна на целия град... Когато след малко ловците на каскети, успокоени донякъде от неговото държане и от здравите решетки, се приближиха до своя вожд, те чуха как той шепне, загледан в лъва:

— Ето, на това му казвам лъв.

В този ден Тартарен Тарасконски не каза повече нито дума...

IX

ЧУДНИ ШЕГИ НА МИРАЖА

В този ден Тартарен Тарасконски не каза повече нито дума; но и така горкият човек беше казал вече твърде много.

На другия ден из града плъзна мълвата за близкото заминаване на Тартарен в Алжир на лов за лъвове. Всички вие, драги читатели, сте свидетели, че доблестният мъж дума не беше обелил за това; но нали разбирате, миражът...

С една дума, цял Тараскон говореше само за предстоящото пътешествие.

По Стъргалото, в клуба, у Косткалд хората развълнувано подхвърляха:

— Е, чухте ли новината?

— Е, какво бе?... За пътешествието на Тартарен ли, а?

Защото в Тараскон всяка фраза започва с „е“ и завършва с „а“. А в този ден повече от всеки друг път разните „е“ и „а“ така звънтяха, че от тях дори стъклата се разтрепериха.

Най-удивен в града беше Тартарен, когато узна, че ще заминава за Африка. Но сами преценете какво нещо е тщеславието! Вместо да отговори простичко, че никъде няма да заминава и изобщо никога не е имал намерение да заминава, горкият Тартарен — първия път, когато му заговориха за това пътешествие — отговори уклончиво:

— Е, ами че, възможно е... Още не мога да кажа.

Втория път, посвикнал вече с тази мисъл, подхвърли:

— Вероятно.

А третия път:

— Решено.

И най-сетне вечерта в клуба, а после и у Костланд, опиянен от пунша с яйца, от ръкоплясканията, от светлините, упоен от пожънатия успех след съобщението за заминаването му, нещастникът категорично заяви, че се е отегчил да ловува с каскети и много скоро ще се спусне след големите атласки лъвове.

Оглушително „ура“ посрещна това съобщение. И отново пунш с яйца, отново ръкостискания, прегръдки и серенада под светлината на факли до полунощ пред къщичката с баобаба.

Само Тартарен-Санчо не беше доволен. Предварително трепереше при мисълта за пътешествие в Африка и за лов на лъвове; и когато се прибра вкъщи, докато под прозорците му още звънтеше серенадата в негова чест, той направи на Тартарен-Кихот страшна сцена, като го нарече смахнат, фантазьор, безразсъден, трижди полудял, изтъквайки му подробно всички беди, които го застрашаваха през това пътешествие: корабкрушение, ревматизъм, тропически трески, дизентерия, черна чума, проказа и само това да е...

Напразно Тартарен-Кихот се кълнеше, че няма да върши глупости, че ще се облича топло, че ще вземе със себе си всичко необходимо — Тартарен-Санчо не искаше и да чуе. Горкият човек вече се виждаше разкъсан от лъвовете, засипан от пясъците на пустинята като покойния Камбиз; и другият Тартарен успя да го поуспокои само като му обясни, че няма да замине веднага, че не е необходимо да се бърза, пък и в края на краищата нали още не са тръгнали наникъде...

Ясно като бял ден е, че никой не тръгва на подобно пътешествие, без да вземе някои и други мерки. Дявол да го вземе, човек не се

втурва току-тъй, слепешката. Не е птица, та да литне.

Преди всичко тарасконецът сметна, че трябва да прочете разказите на всички знаменити пътешественици в Африка, пътеписите на Мунго-Парк, на Кайе, на доктор Ливингстън, на Анри Дювейрие.

От тях узна, че тези безстрашни пътешественици, преди да се впуснат в далечните си странствувания, дълго са се приучвали да понасят глад, жажда, тежки преходи, изобщо всякакъв вид лишения. Тартарен реши да последва примера им и от този ден започна да яде само попара. В Тараскон попара наричат зальчета хляб в топла вода със скилидка чесън, малко мащерка и дафинов лист. Строга диета, можете да си представите какви физиономии правеше горкият Санчо.

Към попарата Тартарен Тарасконски прибави и други разумни упражнения. Така, за да се приучи да изминава дълги преходи, той обхождаше всяка сутрин по седем-осем пъти града ту с ускорена крачка, ту с гимнастическа стъпка, с прибрани лакти до тялото и с две бели камъчета в устата според древния обичай.

После, за да привикне с нощния хлад, с мъглите и росата, той стоеше всяка вечер в градината си до десет-единадесет часа сам с пушката, в засада зад баобаба...

И най-сетне, тъй като менажерията Митен се задържа в Тараскон, закъснелите у Костланд ловци на каскети виждаха в мрака, прекосявайки Дворцовия площад, как един мъж тайнствено крачи надлъж и нашир пред бараката.

Това беше Тартарен Тарасконски, който се приучваше да слуша, без да трепне, ръмженето на лъва в нощния мрак.

X ПРЕДИ ОТПЪТУВАНЕТО

Докато Тартарен прилагаше така най-различни видове героични средства, очите на цял Тараскон бяха вторачени в него; никому и през ум не минаваше да се занимава с друго. Ловът на каскети съвсем беше западнал, романсите крееха. В аптеката на Безюке пианото линееше под зелена покривка, върху която съхнеха с коремите нагоре испански мухи... Пътешествието на Тартарен спря живота в града.

Да можехте да зърнете какъв успех жънеше тарасконецът в гостните! Просто го разкъсваха, оспорваха си го, отнемаха си го един от друг, похищаваха го. Нямаше по-голяма чест за дамите от честта да отидат до менажерията Митен под ръка с Тартарен и да послушат обясненията му пред клетката на лъва как се ходи на лов за такива диви зверове, къде ще се цели, от какво разстояние, има ли често нещастни случаи и т.н., и т.н.

Тартарен охотно отговаряше на всички въпроси. Той беше чел Жюл Жерар и знаеше на пръсти как се ходи на лов за лъвовете, сякаш сам беше ги ловил. Освен това наистина го биваше да разказва увлекателно.

Но най-хубаво беше след вечеря у председателя Ладвез или у храбрия командир Бравида, бивш интендантски капитан от запаса, когато поднасяха кафето и приближавайки столовете си, всички го молеха да разкаже за бъдещия си лов.

Тогава, облакът на масата, с чашката кафе пред него, героят изреждаше с развълнуван глас опасностите, които го очакваха там. Говореше за продължителни засади в безлунни нощи, за маларийни блата, за отровени от листата на зокума реки, за снегове, за палецо слънце, за скорпиони, за облаци от скакалци; разказваше още за навиците на атласките лъвовете, за нападенията им, за прословутата им жестокост в любовния период... После, възпламенен от собствения си разказ, ставаше от масата и изтичваше посред трапезарията, като подражаваше рев на лъв, изстрел на карабина — дум-дум-фиу-фиу! — ръкомахаше, ръмжеше, събаряше столове...

Около масата всички бледнееха. Мъжете се споглеждаха и клатеха многозначително глави, дамите затваряха очи и тихичко пискаха от ужас, старците размахваха войнствено дългите си бастуни, а в съседната стая приспаните рано-рано момченца, сепнати от рева и изстрелите, умираха от страх и молеха да запалят лампата.

А между другото Тартарен все не заминаваше.

ХІ

С ШПАГИ, ГОСПОДА, С ШПАГИ... НЕ С ТОПЛИЙКИ!

Дали наистина смяташе да замине?... Деликатен въпрос, на който биографът на Тартарен трудно би могъл да отговори.

Тъй или иначе, менажерията Митен беше напуснала Тараскон преди повече от три месеца, а изстребителят на лъвовете, както и преди, не помръдваше... Кой знае, може би простодушният герой, заслепен от нов мираж, си представяше искрено, че вече е ходил в Алжир. Може би от много приказки за бъдещия си лов си въобразяваше така чистосърдечно, че вече е ловувал, както си въобразяваше, че е издигал консулското знаме в Шанхай и е стрелял право по татарите — „Бум-бум!“.

За нещастие, ако и този път Тартарен Тарасконски беше жертва на миража, тарасконците съвсем не бяха му се поддали. Когато след тримесечно очакване разбраха, че ловецът не е приготвил още нито един куфар, започнаха да подмятат това-онова.

— Ще стане също като с Шанхай! — смееше се Косткалд.

И думите на търговеца на оръжие пожънаха голям успех из града, защото никой вече не вярваше на Тартарен.

Наивниците, бълзливците, хората като Безюке, които могат да избягат дори от бълха и стрелят с пушка само със затворени очи, бяха особено безмилостни. В клуба, на Стъргалото те пресрещаха горкия Тартарен и го питаха:

— Е, та кога ще пътешествуваме?

В магазина на Косткалд никой не се вслушваше в мнението му. Ловците на каскети се отричаха от своя вожд!

После полетяха епиграми. Председателят на съда Ладвез, който през свободното си време охотно правеше мили очи на провансалската муза, съчини на местното наречие песничка, която има голям успех. В нея се разказваше за един велик ловец, бачо Жерве, чиято страшна пушка трябвало да изстреби всички африкански лъвовете. За нещастие проклетата му пушка правела странна засечка. „Кога да пушне, все ще се запре.“

„Все ще се запре“, нали разбирате намека?

Докато се обърнеш, и песента стана популярна; когато Тартарен минаваше, носачите по кея и ваксаджийчетата пред вратата му пееха в хор:

*Пушкалото на бачо ми Жерве
е все запънато, запънато добре;
пушкалото на бачо ми Жерве
кога да пушне, все ще се запре.*

Само че пееха по-отдалеч поради двойните мускули.

О, изменчиви тарасконски прехласвания!...

Великият човек се преструваше, че нищо не вижда, нищо не чува, но дълбоко в душата си беше много огорчен от тази дребнава, подмолна и отровна война; той чувствуваше как Тараскон се изплъзва от ръцете му, как народната обич се прехвърля към други и му беше страшно тежко от това.

Ах, хубаво е да седнеш край голямата паница на популярността, но как ще се опариш, ако я разлееш!...

Затаил мъката си, Тартарен се усмихваше и си живееше мирно и тихо както преди, сякаш нищо не се беше случило.

Само от време на време маската на жизнерадостно безгрижие, която от гордост си беше лепнал на лицето, внезапно се смъкваше. И тогава вместо смях по него се изписваше негодувание и болка.

Така една сутрин, когато ваксаджийчетата пееха под прозорците му: „Пушкалото на бачо ми Жерве“, гласовете на тези нехранимайковци достигаха до стаята на клетия велик човек, който тъкмо се бръснеше пред огледалото (Тартарен беше с брада, но понеже тя растеше буйно, все трябваше да я подкъсява).

Изведнъж прозореца шумно се отвори и Тартарен се появи по риза, с кърпа на главата, насапунисан и размахвайки бръснача и сапунчето, той извика със страхотен глас:

— С шпаги, господа, с шпаги, не с топлийки!

Красиви думи, достойни да влязат в историята, но по погрешка отправени към тези малки сополанковци, високи колкото

ваксаджийските си сандъчета, рицари, напълно недостойни да въртят шпага.

XII

РАЗГОВОР В КЪЩИЧКАТА С БАОБАБА

Сред общата измяна единствена армията все още държеше на Тартарен.

Храбрият командир Бравида, интендантски капитан от запаса, му засвидетелствуваше същото уважение. „Юначага“ — упорито продължаваше да го нарича той и мисля, че неговото мнение не струваше по-малко от мнението на аптекаря Безюке... Нито веднъж храбрият командир не му намекна нито с дума за пътешествието в Африка, но когато видя, че общественото недоволство все повече нараства, той се реши да говори направо.

Една вечер горкият Тартарен седеше в кабинета си сам, потънал в тъжни мисли, и ето, изведнъж при него влезе командирът, сериозен, с черни ръкавици, закопчал сакото си догоре:

— Тартарен — изрече тежко-тежко бившият капитан, — крайно време е да заминете!

Той стоеше прав в рамката на вратата — неумолим и властен като повеляващия дълг.

Тартарен Тарасконски разбра чудесно какво съдържаша думите: „Тартарен, крайно време е да заминете!“.

Той стана пребледнял като платно, огледа с разнежен поглед хубавия си уютен кабинет, топъл и облян от мека светлина, удобния си широк фотьойл, книгите си, килима, дългите бели завеси на прозорците, зад които потрепваха тънките клончета от малката градина; после се приближи до храбрият командир, улови ръката му, стисна я силно и макар в гласа му да се доловиха сълзи, твърдо каза:

— Ще замина, Бравида!

И той сдържа думата си — замина. Само че не веднага... Необходимо му беше време да се подготви за път.

Преди всичко той поръча у Бомпар два големи сандъка, обковани с мед и с продълговата плочка със следния надпис:

Оръжие

Обковката и гравирването на надписа отнеха много време. Той си поръча пак у Таставен великолепен албум за пътеписи, в който да отбелязва като в дневник впечатленията си, защото ловът на лъвове си е лов, но дори и на път, човек има за какво да размишлява.

После поръча от Марсилия цял куп консерви, месна супа на таблетки, походна палатка, нов модел, която се опъваше и свиваше за минута, моряшки ботуши, два чадъра, мушама и сини очила, за да не му се възпаляват очите. Най-сетне аптекарят Безюке му приготви походна аптечка, натъпкана с лейкопласти, билки, камфор, оцет за обтриване.

Горкият Тартарен. Не ставаше въпрос за него, но той се надяваше с всичките тези предпазни мерки и с топлите си грижи да успокои гнева на Тартарен-Санчо, който не мирясваше ни денем, ни нощем, откакто отпътуването беше решено.

XIII ОТПЪТУВАНЕТО

Най-сетне дойде тържественият, великият ден.

Още от зори цял Тараскон беше на крак, задръстил пътя за Авиньон, заел позиция край къщичката с баобаба.

Хора по прозорците, по покривите, по дърветата; моряци от Рона, носачи, ваксаджийчета, еснафи, сновачки, тъкачки, членовете на клуба, с една дума, целият град; освен това и жителите на Бокер, които бяха преминали моста, градинари от околността, каруци с платнища, лозари, яхнали хубави мулета, нагиздени с панделки, пискюли, звънчета, фльонги, хлопатары и дори няколко красиви момичета от Арел, с небесносини панделки в косите, яхнали зад любимите си стоманеносиви камаргски кончета.

Цялата тази тълпа се блъскаше, притискаше се пред вратата на Тартарен, славния господин Тартарен, който отиваше да убива лъвове при турците.

За Тараскон Алжир, Африка, Гърция, Персия, Турция, Месопотамия представляват една и съща голяма, неопределена, кажиречи, приказна страна, която те наричат просто *турците*.

А сред цялата тая олелия ловците на каскети сновяха горди от тържеството на своя вожд и сякаш проправяха зад себе си браздите на славата.

Пред къщата с баобаба — две големи ръчни колички. От време на време вратата се отваряше и тогава виждаха как няколко души кръстосват важно-важно малката градина. Пренасяха куфари, сандъци, спални чували и ги товареха на количките.

Тълпата изтръпваше при всеки нов вързоп. Назоваваха предметите на глас: „Това е походна палатка!... Туй пък са консерви... аптечка... сандъци с оръжие...“. Ловците на каскети обясняваха.

Изведнъж към десет часа настъпи голямо раздвижване. Градинската врата се отвори с трясък.

— Ето го!... Той е! — развикаха се всички.

Наистина беше той.

Когато се появи на прага, от тълпата се разнесоха два удивени възгласа:

— Турчин!...

— С очила!...

Тартарен Тарасконски действително беше сметнал за свой дълг, щом заминава за Алжир, да облече алжирски костюм. Широки бухнали шалвари от бяло платно, пристегнато елече с метални копчета, две педи червен пояс около кръста, разголена шия, обръсната глава, а на нея огромен червен фес със страшно дълъг син пискюл!... Отгоре на това две тежки пушки, на всяко рамо по една, в пояса — голям ловджийски нож, на корема — патрондаш, на кръста — револвер, който се полюляваше в кожения кобур. Това е май всичко...

Ах, прощавайте, забравих очилата, огромни сини очила, чието предназначение явно беше да посмекчат твърде свирепия вид на нашия герой.

— Да живее Тартарен!... Да живее Тартарен! — ревна тълпата.

Великият човек се усмихна, но не се поклони — пречеха му пушките. Освен това сега той вече беше наясно колко мимолетна е народната обич; дълбоко в душата си може би дори проклинаше своите жестоки съграждани, които го принуждаваха да отпътува, да напусне своя хубав, уютен дом с бели стени и зелени капащи... Но външно нищо не му личеше.

Хладнокръвен и горд, макар и попребледнял, той излезе напред, огледа количките и след като установи, че всичко е наред, с бодра крачка се запъти към гарата, без да се обърне нито веднъж към къщата с баобаба. Зад него вървяха храбрият командир Бравида, интендантски капитан от запаса, председателят на съда Ладвез, търговецът на оръжие Косткалд и всички ловци на каскети, после количките и найсетне народът.

Пред станцията го посрещна началникът на гарата — бивш участник в африканската кампания от 1830 година; той няколко пъти прочувствено му стисна ръка.

Експресът Париж — Марсилия не беше пристигнал още. Тартарен и неговият генерален щаб влязоха в чакалнята. За да избегне бльсканицата, началникът на гарата накара да затворят решетъчната врата.

Четвърт час Тартарен се разхожда надлъж и нашир из залите на гарата сред ловците на каскети. Говореше им за своето пътешествие, за бъдещия лов, обещавахе да им изпрати лъвски кожи. Записваха се в бележника му за кожи като за кадрил.

Спокоен и ведър, подобно на Сократ, когато изпива отровата, храбрият тарасконец намери за всеки блага дума, за всеки усмивка. Говореше простичко, приветливо, сякаш искаше, преди да замине, да остави следи от своето обаяние, следи от съжаления, мили спомени. Заслушани в думите на своя вожд, всички ловци на каскети се просълзиха, някои дори бяха обзети от угризения на съвестта, да речем, председателят на съда Ладвез и аптекарят Безюке.

Тук-таме из чакалнята разни служители също плачеха. Навън народът гледаше през решетките и викаше:

— Да живее Тартарен!

Най-сетне се разнесе звън. Глухо пухтене, пронизителна свирка, от която затрепераха сводовете...

— Всички по местата си! Всички по местата си!

— Сбогом, Тартарен!... Сбогом, Тартарен!...

— Сбогом на всички!... — измърмори великият човек и като целуна по бузите храбрия командир Бравида, той сякаш целуна своя скъп Тараскон.

После скочи на стъпалото и се озова във вагон, пълен с парижанки, които просто примряха от ужас при вида на този странен човек с толкова много карабини и револвери.

XIV

МАРСИЛСКОТО ПРИСТАНИЩЕ. КАЧВАЙ СЕ! КАЧВАЙ СЕ!

На първи декември 186... година по обед под лъчите на зимното провансалско слънце, в един чудесен, ясен, светъл ден марсилците изумени видяха по улица Каньобиер някакъв *турчин*, и то какъв турчин!... Никога не бяха срещали като него, а, слава богу, в Марсилия турци под път и над път.

Въпросният *турчин* — обясненията, смятам, са излишни! — беше Тартарен, великият Тартарен Тарасконски, който крачеше по крайбрежните булеварди с всичките си сандъци, с аптекката си, с консервите си към пристанището на параходната компания „Туаш“, откъдето параходът „Зуав“ трябваше да го отведе *там далеч*.

В ушите му още шумяха тарасконските поздравления, слънчевото небе и дъхът на море го опияняваха и Тартарен пристъпваше сияещ с пушка на всяко рамо, вирнал глава, изпиващ с поглед прелестното марсилско пристанище, което виждаше за пръв път и което го заслепяваше... Горкият човек мислеше, че сънува. Струваше му се, че сам той е Синдбад Моряка, зареян в някой приказен град от „Хиляда и една нощ“.

Докъдето поглед стига, гора от мачти и реи, кръстосани във всички посоки. Знаменца на различни държави: руски, гръцки, шведски, туниски, американски... До кейовете параходи с насочени като щикове към бреговете носови стожери. Под тях русалки, богини, деви Марии и други резби от боядисано дърво, които дават името на кораба. И всичко това разядено от морската вода, подгизнало, плесенясало. Тук-таме между корабите късче море — като голямо лъскаво маслено петно... В сплетените мачти облаци чайки, напръскали красиво на точки синьото небе, подвикващи си на най-различни езици юнги.

На кея сред зелените, гъсти, тъмни, смесени с мазнини и сода вади, изтичащи от сапуноварните, цял куп митничари, посредници, носачи с двуколките си, впрегнати в корсикански кончета.

Магазини с какви ли не чудесии, задимени бараки, където моряците си готвеха сами, търговци на лули, търговци на маймуни, на папагали, на въжа, на корабни платна, невиджани вехтории, бърканица от стари топове, големи позлатени фенери, стари мрежи, стари нащърбени котви, вехти въжа, вехти скрипци, вехти рупори, морски далекогледни от времето на Жан-Бар и Дюге-Труен. Продавачки на миди кряскаха, прилекнали край стоката си. Моряци пренасяха котли с катран, димящи тенджери, големи кошници, пълни с октоподи, за да ги измият с не дотам прозрачната вода на чешмите.

Навред струпани всевъзможни стоки: копринени тъкани, руда, салове, кюлчета олово, платове, захар, рошкови, рапица, сладка папрат, захарна тръстика. Миш-маш от Изтока и Запада. Купчини холандско сирене, което генуезките собственооръчно боядисват в червено.

Малко по-надолу житното пристанище: носачи изсипват от високи скели чувалите си на брега, житните зърна се леят в светъл прах като златен поток. Мъже с червени фесове го пресяват равномерно с големи сита от магарешка кожа и го товарят на колички, зад които се изнизва върволица жени и деца с метлички и кошници в ръка... Още по-нататък ремонтният док: големи кораби, полегнали настрана, с мачти, потопени във водата — обгарят ги със запалени тръни, за да ги почистят от водораслите, мирис на смола, оглушителния шум на дърводелците, които обковат корабите с мед.

От време на време пролука между мачтите. Тогава Тартарен виждаше входа на пристанището, непрестанното движение на кораби, някаква накичена и добре измита английска фрегата, с офицери с жълти ръкавици, отпътуваща за Малта, или голяма марсилска гемия вдига котва сред викове, ругатни, а на кърмата едър капитан в редингот командува маневрата на провансалско наречие. Кораби тръгват на път, опънали всичките си платна. Други, в далечината, се насочват към пристанището бавно, облени от слънце, сякаш плуващи във въздуха.

И през всичкото време ужасна врява, грохот на коли, моряшки команди: „Хей, вдигай платната!“, ругатни, песни, параходни сирени, барабани, тръби от форт Сен-Жан, от форт Сен-Никола, звън на катедралните камбани, на църквата „Сен-Виктор“, на други църкви; и над всичко това мистралът, който събира разнообразните шумове, възгласи, завърта ги, подхвърля ги, те се сливат с неговия вой, превръщат се в безумна, дива, героична музика, напомняща зов на

мощен рог, които те подканва да отпътуваш, да се понесеш далеч-далеч, да литнеш.

Именно под звуците на този чуден рог храбрият Тартарен Тарасконски отплува за страната на лъвовете...

ВТОРИ ЕПИЗОД ПРИ ТУРЦИТЕ

I

ПО МОРЕ. ПЕТТЕ ПОЛОЖЕНИЯ НА ФЕСА. ТРЕТИЯТ ДЕН ВЕЧЕРТА. ПОМОЩ

Бих искал, драги читатели, да съм художник, и то велик художник, за да изобразя пред вашите очи в началото на втория епизод различните положения, които зае фесът на Тартарен Тарасконски по време на тридневното плаване на борда на „Зуав“ от Франция до Алжир.

Щях да ви го покажа първо при отплуването, на палубата, наистина героичен и великолепен, увенчал прекрасната тарасконска глава. Щях да ви го покажа и след това на излизане от пристанището, когато „Зуав“ започна да се люшка по вълните: щях да ви го покажа треперещ, изумен, сякаш предусетил, първите пристъпи на морската болест.

А после в Лионския залив, когато корабът все повече и повече се отдалечаваше от брега и морето все повече се мръщеше; щях да ви го покажа и под пристъпите на бурята, щръкнал изплашено на главата на героя, с настръхнал в морската мъгла и вихри голям вълнен син пискюл... Четвърто положение. Шест часът вечерта, на хоризонта — бреговете на Корсика. Злополучният фес се навежда през борда и жално гледа, вира се в морето... И най-сетне пето, последно положение — в тясна кабина, на малко легло, подобно на чекмедже, нещо безформено и отчаяно се търкаля и стене на възглавницата. Това е фесът, героичният фес от отплуването, превърнат сега в най-нищожна нощна шапка с пискюл, нахлупена до ушите над бледото, сгърчено лице на един болник.

Ах, ако тарасконците можеха да видят своя велик Тартарен, легнал в чекмеджето под бледата тъжна светлина, нахлуваща от прозорчетата, сред блудкавата миризма на кухня и влажно дърво — противната миризма на кораб; ако можеха да го чуят как пъшка при всяко завъртане на витлото, как през пет минути иска чай и се кара с

прислужника с писклив глас като дете, колко щяха да се разкаят, че са го накарали да замине... Давам ви честната си дума на негов биограф! Горкият *турчин* будеше съжаление. Изненадан внезапно от морската болест, нещастникът не се беше решил да разхлаби алжирския пояс, нито да свали бойните доспехи. Ловджийският нож с голяма дръжка притискаше гърдите му, кобурът на револвера му убиваше. А на всичко отгоре и вечното мрънкане на Тартарен-Санчо, който не преставаше да се вайка и да проклина:

— На ти, глупак с глупак!... Аз казвах ли ти!... В Африка ти се беше приискало да вървиш... На ти сега Африка! Хубава е, а!

Но най-жестокото беше, че докато лежеше сам и стенеше, нещастникът чуваше как другите пътници се смеят в каюткомпанията, ядат, пеят, играят на карти. На борда на „Зуав“ се беше събрало многобройно и весело общество. Офицери, прибиращи се в своите полкове, дами от марсилския „Алказар“, пътуващи артисти, богат мюсюлманин, който се връщаше от Мека, един черногорски княз, голям шегаджия, който подражаваше на Равел и Жил Пере^[1]. И нито един от тези хора не страдаше от морска болест и те прекарваха времето си, пиейки шампанско с капитана на „Зуав“, огромен веселяк от Марсилия, който имаше по едно семейство в Алжир и в Марсилия и носеше смешното име Барбасу.

Тартарен Тарасконски страшно го беше яд на всичките тези безобразни хора. От тяхното веселие му ставаше още по-зле.

Най-сетне следобед на третия ден необикновено оживление на борда на кораба измъкна нашия герой от дългото му вцепенение. Камбанката на носа звънеше. По палубата се чуваше тропот на тежки моряшки ботуши.

— Пълен напред!... Заден ход! — викаше хрипливо капитан Барбасу.

И най-сетне:

— Стоп машина!

Рязко спиране, силно разтърсване и повече нищо... Само корабът се полюшваше тихо надясно-наляво като балон във въздуха...

Това странно затишие изплаши тарасконеца.

— Помощ! Потъваме!... — извика той с див глас.

И възвърнал като по чудо силите си, скочи от леглото и се спусна към палубата с всичките си доспехи.

[1] Известни френски артисти. — Б.пр. ↑

II НА ОРЪЖИЕ! НА ОРЪЖИЕ!

Не потъваха, а просто пристигаха.

„Зуав“ току-що беше влязъл в пристанището, красиво, почти пусто пристанище с тъмни води. Отсреща на хълма се белееше Алжир с матовобелите си къщички, които се спускаха към морето, притиснати една то друга. Като проснато пране по хълма на Мьодон. А над тях — необятно атлазено синьо небе! Синьо, синьо небе!...

Знаменитият Тартарен, посъвзел се от уплахата, се оглеждаше и слушаше почитателно черногорския княз, който беше застанал до него и му назоваваше различните квартали на града: Казба, Горния град, улица Баб-Азун. Много възпитан беше този черногорски княз, а отгоре на всичко познаваше на пръсти Алжир и говореше свободно арабски. Затова Тартарен реши да поддържа познанството си с него. Двамата разговаряха облакътени на борда, когато изведнъж една до друга се появиха големи черни ръце, които се вкопчиха в перилата. Почти веднага пред него изникна къдрава негърска глава и преди да се опомни, палубата беше завладяна от всички страни от стотина пирати — черни, жълти, полуголи, грозни, страшни.

Тартарен чудесно познаваше тези пирати... Това бяха онези, прословутите, които толкова пъти беше търсил нощем по улиците на Тараскон. Най-сетне *те* се бяха осмелили да се появят.

... В първия миг така се изненада, че се закова на място, но когато видя как пиратите се хвърлят към багажа, издърпват брезента и се спускат да разграбят кораба, героят в него се пробуди, той измъкна ловджийския си нож, извика на пътниците: „На оръжие! На оръжие!“ и пръв се хвърли върху пиратите!

— Ей, кво става? Какво се е случило? Какво ви е? — запита капитан Барбасу, който излизаше от капитанската кабина.

— Ах, ето ви и вас, капитане! Бързо, бързо, въоръжете хората си!

— Ха, че защо, дявол да го вземе?

— Ама вие не виждате ли?...

— Какво?...

— Тук... Пред вас... Пиратите...

Капитан Барбасу го гледаше изумен. В този миг един грамаден негър минаваше пред тях тичешком с аптечката на героя на гръб.

— Мошенико!... Чакай!... — изрева тарасконецът и се хвърли напред, размахал своя кинжал.

Барбасу го догони и го дръпна за пояса.

— Стойте мирно, да му се не види макар... Това не са пирати... Отдавна вече няма пирати... Това са носачи.

— Носачи ли?...

— Ха, ама разбира се, носачи! Дошли са да вземат багажите, за да ги свалят на сушата. Така че скрийте ножа, дайте си билета и вървете след този негър, славен момък, който ще ви отведе до сушата и дори до хотела, ако желаете!...

Малко сконфузен, Тартарен даде билета си и следвайки негъра, се спусна по въжената стълба в една голяма лодка, която се полюляваше край кораба. Всичкият му багаж беше вече тук: куфарите, сандъците с оръжие, консервите; тъй като те запълваха цялата лодка, нямаше място за други пътници. Негърът се покатери върху куфарите и клетна като маймуна, обгърнал коленете си с ръце. Друг негър улови веслата... Двамата гледаха Тартарен засмяно, белите им зъби блестяха.

Прав на кърмата, присвил лице в страшната гримаса, която предизвикваше трепет у неговите съграждани, великият тарасконец нервно стискаше дръжката на своя нож; защото въпреки приказките на Барбасу той само наполовина беше убеден в добрите намерения на тези носачи с абаносова кожа, които тъй малко приличаха на славните тарасконски носачи.

Пет минути след това лодката доплава до брега и Тартарен стъпи на малкия мавритански кей, където преди триста години един испански каторжник на име Мигел Сервантес замисляше под бича на алжирските тъмничари безсмъртния роман, който щеше да нарече „Дон Кихот“...

III

ОБРЪЩЕНИЕ КЪМ СЕРВАНТЕС. ПРИСТИГАНЕТО. КЪДЕ СА ТУРЦИТЕ? НИКАКВИ ТУРЦИ. РАЗОЧАРОВАНИЕ

О, Мигел Сервантес Сааведра, ако е вярно това, което се разправя, че там, където някога са живели велики люде, винаги нещо от тях витае, носи се във въздуха, додето свят светува, то частица от твоя дух, останал на мавританския бряг, сигурно е затрептяла от радост при вида на пристигналия Тартарен Тарасконски, този изумителен образец на французина-южняк, превъплътил в себе си двамата герои от твоята книга — Дон Кихот и Санчо Панса...

Жарък ден. На заляния от слънце кей петима-шестима митничари, алжирци, очакващи новини от Франция, неколцина маври, седнали по турски, които пушеха дългите си лули, малтийски моряци издърпваха грамадни мрежи, в чиито бримки блещукаха като сребърни парички сардини.

Но една Тартарен стъпи на сушата и кеят се оживи, преобрази се. Цяла банда диваци, още по-безобразни от пиратите на кораба, изскочи иззад крайбрежните скали и се юрна към пристигналия пътник. Едри араби, съвсем голи под вълнените бурнуси, дребни парцаливи маври, негри, тунизийци, махони, хотелски прислужници в бели престилки и всички те викаха, ревяха, дърпаха го за дрехите, оспорваха си багажа му, един докопал консервите, друг грабнал аптекката, като крещяха сред фантастична неразбория най-невероятни имена на разни хотели.

Зашеметен от цялата тази врява, горкият Тартарен се мятеше насам-натам, чумосваше, ругаеше, беснееше, тичаше след багажа си и като се чудеше как да се разбере с тези варвари, той ги заливаше с приказки на френски, на провансалски и дори на латински, латинския език на Пурсоняк: *rosa, la rose, bonus, bona, bonum*, всичко, което знаеше... Нахалост. Никой не го слушаше... За щастие един дребен човек, облечен в мундир с жълта яка и въоръжен с тояга, се намеси като Омировски бог в бъркотията и разгони цялата тази паплач, раздавайки удари наляво и надясно. Това беше алжирски полицаи. Той

посъветва много учтиво Тартарен да отседне в „Европа“ и го повери на прислужници от този хотел, които да го отведат с багажа му, натоварен в няколко колички.

Още при първите си стъпки в Алжир Тартарен Тарасконски ококори очи. Преди всичко той си беше представял, че ще се озове в източен град, вълшебен и приказен, нещо средно между Константинопол и Занзибар... А попадна сякаш посред Тараскон... Кафенета, ресторанти, широки улици, четириетажни къщи, малък павиран площад, където военна музика свиреше полки от Офенбах, разхождаха се дами, леки жени и военни, много военни, един до друг военни... но нито един *турчин!*... С изключение на него... Така че, прекосявайки площада, той дори се посмути. Всички го гледаха, военната музика спря и полката на Офенбах просто увисна във въздуха.

С двете пушки на всяко рамо, с револвер на кръста, суров и величествен като Робинзон Крузо, Тартарен премина важно сред тълпата, но когато стигна до хотела, силите му го напуснаха. Отпътуването от Тараскон, марсилското пристанище, пътуването по море, черногорският княз, пиратите, всичко се смесваше и объркваше в главата му... Наложиха се да го отнесат на ръце в стаята му, да го разоръжат, да го разсъблекат... Вече се чудеха дали да не извикат лекар; но щом сложи глава на възглавницата, нашият герой захърка така гръмко и блажено, че собственикът на хотела сметна медицинската помощ за излишна и всички безшумно се оттеглиха.

IV ПЪРВА ЗАСАДА

Градският часовник удари три часа, когато Тартарен се събуди. Той беше спал цялата вечер, цялата нощ, цялата сутрин и голяма част от следобед; нищо чудно, след като от три дни фесът здравата се беше напатил...

Първата мисъл на героя, щом отвори очи, беше: „Аз съм в страната на лъвовете!“ И защо да не си го кажем? При мисълта, че лъвовете са толкова наблизко, само на две крачки, дето се казва, съвсем подръка, и той ще трябва да се бие с тях, брррр — прониза го смъртен студ и той безстрашно се мушна под завивката.

Но миг след това веселата улична глъчка, синьото небе, яркото слънце, заляло стаята му, хубавата закуска, която му поднесоха в леглото, широко отвореният прозорец към морето и всичко поляно с шише чудесно екзотично вино, бързо му възвърнаха загубената храброст.

— За лълове! За лълове! — извика той, като отметна завивката и бързо се облече.

Ето какъв беше неговият план: да излезе извън града, без да се обади на никого, да отиде право в пустинята, да изчака там нощта в засада и — бум!-бум! — по първия лъв, който мине!... На другия ден да се върне на закуска в хотел „Европа“, да приеме поздравленията на алжирците и да наеме количка, за да докара убития звяр.

Той се въоръжи набързо, нагласи на гърба си походната палатка, чийто дебел кол се подаваше една педя над главата му и гордо изпъчен като истукан излезе на улицата. Не искаше да пита никого за пътя от страх да не разкрие плановете си, затова сви надясно, достигна до аркадите на Баб-Азун, където множество алжирски евреи, притаени и дебнещи като паяци, го наблюдаваха от тъмните си дюкянчета, като минава, прекоси площада пред театъра, навлезе в предградията и най-сетне тръгна по прашното шосе за Мустафа.

Този път беше страшно задръстен. Омнибуси, файтони, двуколки, фургони, волски коли със сено, ескадрони африкански

стрелци, стада съвсем дребни магаренца, негърки, продавачки на банички, коли на елзаски преселници, спахии с червени наметала и всички се нижеха сред облаци от прах, викове, песни, тръбни звуци, между два реда схлупени бараки, пред чиито врати пищни махонки решеха косите си, кръчми, пълни с войници, месарници, касапи...

„Какви ми ги дрънкат за техния Изток? — мислеше великият Тартарен. — Та тук има по-малко *турци*, отколкото в Марсилия.“

Но изведнъж той видя съвсем близо до себе си, изпънала дългите си крака, издула шия като пуйка, една великолепно камила. Сърцето му заби.

Ето ги камилите! И лъвовете сигурно не са далеч; и действително след пет минути той видя насреща си с пушка на рамо група ловци на лъвове.

„Страхливци! — каза си нашият герой, разминавайки се с тях. — Страхливци! Тръгнаха на лов на хайки, че и с кучета!...“

Защото и през ум не му беше минала мисълта, че в Алжир могат да ловят нещо друго освен лъвове. Но тези ловци имаха такъв добродушен вид, толкова приличаха на търговци, приключили вече с търговията, пък и ловът на лъвове с кучета и с ловджийски чанти беше толкова патриархална отживелица, че тарасконецът, поозадачен, не се сдържа и попита един от тези господа:

— Е, приятелю, падна ли добър лов?

— Не беше лош — отговори човекът, като погледна стреснато внушителното въоръжение на тарасконския воин.

— Много ли ударихте?

— И още как... бива си ни... я вижте.

И алжирският ловец му показа чантата си, издута от зайци и бекаси.

— Как така! Нима в чантата... Нима ги слагате в чантата?

— Има дребни, има и едри — отговори ловецът.

И понеже бързаше да се прибере вкъщи, бързо настигна другарите си.

Безстрашният Тартарен остана като закован от удивление посред пътя. После поразмисли и си каза: „Ами, тия се шегуват. Не са ударили нищо...“ И продължи напред.

Къщите, както и минувачите, ставаха все по-редки и по-редки. Нощта се спускаше, предметите губеха очертанията си. Тартарен

Тарасконски повървя още половин час. Най-сетне се спря... Беше се стъмнило. Безлунна нощ, небе, осяно със звезди. По пътя ни жива душа... Въпреки това нашият герой си каза, че лъвовете не са пощенски коли, та да се разхождат по пътя. И тръгна през полето... На всяка крачка дупки, шубраци, тръни. Какво от това! Той продължаваше да върви... После изведнъж, стой! „Мирише ми на лъв“ — каза си нашият човек и започна да души силно надясно и наляво.

V

БУМ! БУМ!

Пред него се разстилаше дива пустиня, обрасла с чудновати растения, източни растения, прилични на свирепи зверове. Под плахата светлина на звездите сенките им се уголемяваха и играеха по земята във всички посоки. Вдясно смътно се извисяваше огромна планина, може би Атлас!... Вляво глухо бучеше невидимото море. Истинско свърталище на диви зверове...

Поставил едната пушка пред себе си, стиснал другата в ръце, Тартарен Тарасконски опря коляно на земята в очакване... Остана така час, два, три. Нищо!...

Тогава си спомни, че в неговите книги известните ловци на лъвовете ходеха на лов с козлета, които завързваха на няколко крачки пред себе си и дърпаха от време на време връвчицата, пристегнала крака им, за да врецят. Тъй като нямаше козле, тарасконецът си науми сам да опита и завряска с треперлив глас.

— Ме-е-е! Ме-е-е!...

Отначало съвсем тихо, защото дълбоко в душата си малко се страхуваше да не би лъвът наистина да го чуе... После, като видя, че нищо не идва, започна да вреци по-силно:

— Ме-е-е!... Ме-е-е!...

Пак нищо!... Тогава, изгубил търпение, той извреця няколко пъти с пълно гърло:

— Ме-е-е!... Ме-е-е!... Ме-е-е!...

Такова силно врецене, че козлето накрая заприлича на вол.

Изведнъж на няколко крачки от него се раздвижи нещо черно и огромно... Той се притаи... „Нещото“ се навеждаше, душеше земята, отскачаше, въртеше се, притичваше в галоп, после пак се връщаше и рязко се спираше... това беше лъвът, никакво съмнение!... Сега се виждаха съвсем ясно късите му крака, огромната му шия и очите му, грамадни очи, които святкаха в мрака. Прицел! Огън! Бум!... Готово. После скок назад, с ловджийския нож в ръка.

В отговор на изстрела на тарасконеца — страшен рев.

— Улучен — извика славният Тартарен.

И застана както подобава, за да пресрещне звяра; но на звяра явно не му беше до това и той избяга светкавично с рев... Тартарен обаче не помръдна. Чакаше лъвицата... Точно както в книгите!

За нещастие лъвицата не дойде. След като чака два-три часа, тарасконецът се изтощи. Земята беше влажна, нощта прохладна, морският вятър пронизваше.

„Защо да не си подремна до разсъмване“ — помисли си той.

И за да не го хване ревматизъм, реши да опъне палатката... Да ѝ се не види и палатката, тя беше толкова хитроумно направена, толкова хитроумно и изкусно, че изобщо не можа да я разтвори.

Напразно се мори и се поти цял час, проклетата палатка не се отвори... Има такива идиотски чадъри, които заяждат и ви погаждат подобни номера в проливни дъждове... Изтощен до краен предел, тарасконецът захвърли палатката на земята и легна върху нея, ругаейки като истински провансалец, какъвто си беше.

„Тра-та-та-та!...“

— Туй пък кво е? — подскочи Тартарен стреснат.

Африканските стрелци тръбяха утринна заря в казармите в Мустафа... Изстребителят на лъвовете разтърка удивено очи... Нали уж се намираше посред пустинята... А знаете ли всъщност къде беше?... В една леха с ангинари, между карфиол и цвекло.

В неговата Сахара растяха зеленчуци... Съвсем близо до него на хубавия зелен хълм, в горния край на Мустафа, блестяха облени от изгряващото слънце, посипани с роса, ослепително бели алжирски вили — все едно че беше в околностите на Марсилия сред многобройните дачи и хижи.

Тази задрямала природа с еснафско градинарския си вид изненада много клетия човек и страшно му развали настроението.

„Тия хора са луди — мислеше си той, — щом садят ангинари в съседство с лъвовете... защото в края на краищата аз не съм сънувал... Лъвовете идват дотук... Ето доказателството...“

Доказателството бяха кървавите петна, които животното беше оставило зад себе си, като бягаше. Наведен над тази кървава диря, оглеждайки се на всички страни, с револвер в ръка, храбрият тарасконец се приближи от ангиносар на ангиносар до малка нива с овес...

Утъпкана трева, локва кръв и сред кръвта полегнал настрана с голяма рана на челото... отгатнете какво!...

— Лъв, разбира се, дявол да го вземе!...

Не! Не лъв, а магаре, едно от тези магаренца, които се срещат често в Алжир, чисто и просто едно дългоухо магаренце.

VI

ПОЯВА НА ЛЪВИЦАТА. СТРАШНА БИТКА. „ЮНАШКА СРЕЩА“

При вида на нещастната жертва Тартарен първо се ядоса. Къде ти лъв, къде ти *дългоухо магаренце!*... След това му дожаля. Горкото магаренце, толкова хубавичко и явно толкова добричко! Кожата на хълбоците му, още топла, се вдигаше и спадаше като вълна. Тартарен коленичи и с края на алжирския си пояс се опита да спре кръвта на клетото животно; не можете да си представите каква вълнуваща гледка представляваше великият мъж, наведен загрижено над магаренцето.

Усещайки приятния допир на пояса, дългоухото, което вече беше с един крак в гроба, отвори големи сиви очи, клепна два-три пъти с дългите си уши, сякаш казваше: „Благодаря!... Благодаря!“, после силна тръпка го разтърси от главата до краката и то вече не шавна.

— Сивчо! Сивчо! — разнесе се изведнъж приглушен от тревога глас.

И в същото време клонките в близкия храсталак се размърдаха... Тартарен едва имаше време да скочи и да се приготви за отбрана... Появи се лъвицата!

Тя долетя страшна и ръмжаща в образа на една стара елзаска със забрадка и с голям червен чадър, която зовеше така мощно своето магаре, че ехото и отговаряше от всички краища на Мустафа. Естествено Тартарен би предпочел да има работа с разгневена лъвица, отколкото с тази зла баба... Напусто нещастникът се мъчеше да ѝ обясни как е станало, че взел Сивчо за лъв... Старицата сметна, че той ѝ се подиграва и като крещеше с все сила: „Да пукнеш дано!“, взе да налага героя с чадъра си. Малко объркан, Тартарен се защищаваше, както може, обливаше се в пот, задъхваше се, подскачаше, викаше:

— Ама, госпожо... госпожо...

Разправяй ги на вехтата ми шапка! Госпожата беше глуха и силните ѝ удари добре го доказваха.

За щастие на полесражението се появи трето лице. Това беше мъжът на елзаската, също елзасец, кръчмар и сметкаджия и половина.

Като видя с кого има работа и че убиецът е готов да заплати цената на жертвата, той обезоръжи съпругата си и на бърза ръка се разбраха.

Таратарен даде двеста франка, магарето все пак струваше десет. Обикновено така се продават тези дългоухи магаренца по арабските пазари. После погребяха клетия Сивчо до една смокиня и елзасецът, в чудесно настроение, след като пипна тарасконските парици, покани героя да похапне в кръчмата му, която била само на няколко крачки, край шосето.

Алжирските ловци идвали на почерпка всяка неделя при него, тъй като долината била пълна с дивеч и на две левги от града нямало по-добро място за лов на зайци.

— А лъвове? — запита Тартарен.

Елзасецът го изгледа изумен.

— Лъвове ли!

— Да... Лъвове... Не се ли мяркат понякога? — запита горкият човек малко неуверено.

Кръчмарят избухна в смях.

— Хайде бе! Само това ни липсваше... Лъвове ли... откъде ти тука лъвове?...

— Нима в Алжир няма лъвове?...

— Дявол да го вземе! Аз никога не съм виждал... А пък живея тук от двадесет години. И все пак май съм чувал, като че ли пишеше във вестниците... Ама далеч оттук, някъде си на Юг...

Те стигнаха до кръчмата. Кръчма от предградията, каквито се срещат на всяка крачка във Ванв или Пантен, с увехнала клонка над вратата, с нарисувани билиардни щеки по стените и безобидна табелка:

ЮНАШКА СРЕЩА

„Юнашка среща“... О, Бравида, какъв мил спомен!

VII

ПРИКЛЮЧЕНИЕ В ОМНИБУСА. МАВРИТАНКАТА И ЖАСМИНОВАТА БРОЕНИЦА

Това първо приключение би могло да обезсърчи мнозина; но мъже, закалени като Тартарен, не се дават лесно.

„Лъвовете са на Юг — помисли си нашият герой. — Какво толкова! Ще отида на Юг...“

И щом глътна последния залък, той стана, благодари на стопанина, разцелува се без злоба със старицата, проля още няколко сълзи над злочестия Сивчо и бързо се понесе към Алжир с твърдото намерение да прибере куфарите си и още същия ден да замине на Юг.

За нещастие шосето за Мустафа сякаш беше станало по-дълго през нощта: припичаше жарко слънце, всичко тънеше в прах! Палатката страшно му тежеше... Тартарен почувствува, че няма сили да се върне пеш до града, затова направи знак на първия минаващ омнибус и се качи в него...

Ах, горкият Тартарен Тарасконски! Колко по-добре щеше да бъде за доброто му име, за славата, да не беше се озовавал в тази злополучна таратайка, а да беше продължил пешком пътя си с риск да се задуши от жегата, натоварен с палатката и тежките двуцевни пушки.

Тартарен се качи, омнибусът се напълни. В дъното седеше, забил нос в молитвеника си, алжирски свещеник с дълга черна брада. Отсреща млад мавритански търговец пушеше дебели цигари. Освен това имаше един малтийски моряк и четири-пет мавританки с бели яшмаци, от които се виждаха само очите. Тези дами отиваха да се помолят на гроба на Абд-ел-Кадер, но мрачното пътешествие явно никак не ги натъжаваше. Те непрекъснато се смееха, чуруликаха помежду си под яшмаците и хрускаха курабийки.

На Тартарен му се стори, че те го заглеждат. Особено едната, която седеше срещу него, беше впила поглед в неговия и не го отмести през целия път. Макар че дамата беше забулена, живите големи, черни, полегати очи, изящната и прелестна китка със златни гривни, която се подаваше от време на време под булото, звънливият глас, грациозните,

почти детински движения на главата, всичко показваше, че под воалите се крие младост, красота, изящество...

Горкият Тартарен се чудеше къде да се дене. Безмълвната милувка на тези красиви източни очи го смущаваше, вълнуваше го, сърцето му просто примираше; избиваше го ту огън, ту студ...

И като капак на всичко, усети допира на дамска пантофка: тя пробяга трепкаща като червена мишчица по големите му ловджийски ботуши... Какво да прави? Дали да отговори на този поглед, на притискането? Да, ама после... Любовно похождение на Изток е страшна работа!... И с романтичното си южняшко въображение славният тарасконец вече се виждаше в ръцете на евнуси, обезглавен, а може би дори зашит в кожена торба и запратен сред морските вълни с отрязаната глава до него. Това малко го охлаждаше... В същото време пантофката продължаваше да шари, а големите очи срещу него се отваряха все по-широко, две огромни черни кадифени цветя и сякаш го подканяха: „Откъсни ни!“.

Омнибусът спря. Бяха стигнали до площада пред театъра, в началото на улица Баб-Азун. Една по една, омотани в дългите си шалвари, загръщайки воалите с дива прелест, мавританките слязоха. Съседката на Тартарен стана последна и когато се изправи, лицето ѝ се доближи толкова до лицето на нашия герой, че дъхът ѝ го облъхна... Същински букет от младост, жасмин, мускус и сладкиш.

Тарасконецът не издържа. Опиянен от любов и готов на всичко, той се спусна след мавританката... При шума от неговите доспехи тя се обърна, сложи пръст под яшмака си сякаш да му каже: „Шт!“ и бързо му хвърли с другата ръка малка благоуханна молитвена броеница, изплетена от жасминови цветчета. Тартарен Тарасконски се наведе да я вземе, но тъй като нашият герой беше малко непохватен и прекалено отрупан с оръжия, тази операция се проточи повечко...

Когато се изправи, притиснал до сърцето си жасминовите цветчета, мавританката беше изчезнала.

VIII

СПЕТЕ, ЛЪВОВЕ АТЛАСКИ!

Спете, лъвовете атласки, спете спокойно във вашите леговища сред алое и диви кактуси... Още няколко дни Тартарен Тарасконски няма да ви изтребва. Засега всичките му бойни снаряжения — сандъци с оръжие, аптечка, походна палатка, консерви — почиват мирно и тихо струпани в хотел „Европа“ в един ъгъл на стая №36.

Спете безметежно, огромни рижи лъвовете! Тарасконецът търси своята мавританка. След срещата в омнибуса нещастникът през всичкото време усещаше върху крака си, върху грубия си ловджийски ботуш пробягването на червената мишчица; а в морския ветреца, докоснал устните му, вечно вдъхваше уханието — все едно какво правеше, — любовното ухане на сладкиши и анасон.

Той желаше своята мавританка!

Но това съвсем не е проста работа! Да намериш в един град със сто хиляди жители лице, на което познаваш единствено дъха, обувките и цвета на очите — само обезумял от любов тарасконец е способен да се хвърли в подобно приключение.

Най-ужасното е, че под белите яшмаци всичките мавританки ужасно си приличат; освен това тези дами рядко излизат от къщи и когато човек иска да ги види, трябва да отиде в Горния град, тоест в арабския квартал, в града на *турците*.

Истинско разбойническо свърталище е този Горен град. Тъмни, тесни, стръмни улички, а от двете им страни тайнствени къщи, чиито покриви образуват нещо като тунел. Ниски врати, малки, безмълвни, тъжни прозорци с решетки, а отляво и отляво мрачни бараки, истински бордеи, където свирепи *турци* с разбойнически лица — блъскайки с очи и зъби — пушат дълги лули и разговарят тихо, сякаш кроят тъмни заговори...

Да кажем, че нашият Тартарен преминаваше без вълнение тази ужасна част от града, ще излъжем. Напротив, славният човек беше страшно неспокоен и вървеше през тъмните улички, в които едва вместваше огромния си корем, с най-голяма предпазливост, очите му

шареха на четири, а пръстът му беше на спусъка на револвера. Точно както отиваше към клуба в Тараскон. Той очакваше всеки миг да се хвърлят на гърба му цяла банда евнуси и еничари, но желанието да види отново дамата на сърцето си му вдъхваше смелост и великанска сила.

Цяла седмица безстрашният Тартарен не излезе от Горния град. Ту го виждаха да стърчи пред мавританските бани, очаквайки часа, в който дамите излизаха на групи, тръпнещи и ухаещи на чистота; ту присядаше пред вратите на джамиите, където се потеше и пухтеше, докато събуе големите си ботуши, преди да влезе в светилището...

Понякога, когато се свечеряваше и той се връщаше съкрушен, че не е открил нищо нито в банята, нито в джамията, като минаваше край мавританските къщи, тарасконецът чуваше монотонни песни, приглушени звуци на китара, дрънкане на дайре, звучни смехове на жени и сърцето му забиваше.

„Може би тя е тук!“ — казваше си той.

И ако улицата беше безлюдна, се приближаваше до някоя от къщите, улавяше тежкото чукче на ниската порта и плахо почукваше... Песните и смеховете веднага секваха. Зад стената се чуваха само приглушени шушукания като в заспал птичарник.

„Дръж се! — мислеше си нашият герой. — Сега ще ми се случи нещо!“

Обикновено му се случваше едно и също — плисваха му голяма кофа студена вода върху главата или пък го замеряха с портокалови кори и берберийски смокини... Никога нищо по-сериозно...

Спете, лъвовете атласки!

IX КНЯЗ ГРИГОРИЙ ЧЕРНОГОРСКИ

Цели две безкрайни седмици търси злочестият Тартарен своята алжирска дама и по всяка вероятност щеше още да я търси, ако провидението на влюбените не му беше дошло на помощ в лицето на един черногорски благородник. Ето как стана.

Зиме всяка събота вечер в големия алжирски театър даваха маскен бал — ни повече, ни по-малко като баловете в Парижката опера. Вечният безвкусен провинциален бал с маски. Малко хора в залата, изметът от Бюлие и Казиното, леконравни хубавици, последвали армията, повехнали франтове, безпътни хамали и пет-шест малки махонски перачки, впуснали се във вихъра на живота, но все още запазили лекия мирис на чесън и яхния от годините на своята добродетел. Тук няма кой знае какво за гледане. По-интересно е във фоайето, превърнато за случая в игрална зала... Пъстро трескаво множество се тълпи край дългите зелени маси: пехотинци отпускари залагат цялата си заплата, маври търговци от горната част на града, негри, малтийци, заселници от най-затъntenите краища, извървели четиридесет левги, за да проиграт парите за едно рало или чифт волове... всички треперещи, бледи, стиснали зъби, с онзи странен поглед на играчите — помътнял, вторачен, разкривен от непрекъснато виране в една и съща карта.

Малко по-нататък — алжирските евреи, дошли да играят със семействата си. Мъжете, облечени в източни дрехи, безвкусно съчетани със сини чорапи и кадифени каскети. Жените, дебели и бледи, седят като препарирани, пристегнати в златоткани елечета. Струпан около масите, целият род безспир креци, съветва се, брои на пръсти и едва-едва играе. Само от време на време след дълги тайни съвещания някой стар патриарх с брада на Йехова се отделя от другите и отива да заложи семейната пара... И тогава, докато завърши играта, впити в масите блестят юдейски очи, страшни черни очи, същински черен магнит, от които златните монети започват да пърхат по зеленото сукно, докато ги измъкнат лекичко, сякаш с конец.

После кавги, побоища, ругатни на всички езици, безумни крясъци, вадене на ножове, полиция, изчезнали пари!...

Именно в такава една разгулна вечер великият Тартарен дойде да се поразтуши, да търси забрава и покой за сърцето си.

Нашият герой си пробиваше път в тълпата сам, с мисли по своята мавританка, когато изведнъж сред крясъците на една игрална маса и сред звъна на златни монети се издигнаха два гневни гласа:

— Казвам ви, че ми липсват двадесет франка, господине!...

— Господине!...

— Господине не господине, това е!...

— Знаете ли с кого разговаряте, господине!

— Умирам от желание да чуя, господине.

— Аз съм княз Григорий Черногорски, господине!...

При това име Тартарен, силно развълнуван, си пробви път в тълпата и застана отпред, щастлив и горд да срещне своя княз, толкова възпитания черногорски княз, запознанството с когото така го беше очаровало на кораба.

За нещастие височайшата титла, която направо беше заслепила простодушния тарасконец, не направи никакво впечатление на офицера от стрелковия полк, нанесъл жестока обида на княза.

— Страшно съм щастлив — изсмя се той и като се обърна към присъстващите, добави: — Григорий Черногорски... Някой да го познава? Никой...

Тартарен пристъпи възмутено.

— Извинете, аз познавам кнейза — каза той твърдо, с най-подчертан тарасконски акцент.

Офицерът от стрелковия полк го измери за миг с поглед и сви рамене.

— Тъй ли! Чудесно... В такъв случай поделете си двадесетте франка, които липсват, и считайте разговора за приключен.

При тези думи той им обърна гръб и изчезна в тълпата. Буйният Тартарен понечи да се хвърли след него, но князът го възпря.

— Оставете го... Аз ще се оправя с него.

И улавяйки тарасконеца под ръка, той бързо го измъкна навън.

Когато се озоваха на площада, княз Григорий Черногорски свали шапката си, протегна ръка на нашия герой и припомняйки си смътно името му, заговори с развълнуван глас:

— Господин Барбарен...

— Тартарен — подсказа му срамежливо той.

— Тартарен, Барбарен, все едно!... Сега сме свързани на живот и смърт.

И благородният черногорец раздруса здраво ръката му... Можете да си представите колко горд беше тарасконецът. — Кнейже!... Кнейже!... — повтаряше той прехласнато.

Четвърт час по-късно двамата господа се настаниха в ресторанта „Под яворите“, уютно нощно заведение, чиито тераси се спускаха до морето, и там пред вкусна руска салата, поляна с прекрасно отлежало вино, те подновиха познанството си.

Не можете да си представите по-чаровен човек от този черногорски княз. Тънък, изящен, с къдрава коса, навита на маша, гладко избръснат, окичен с чудновати ордени, той имаше лукави очи, ласкави движения и лек италиански акцент, който му придаваше вид на Мазарини без мустаци; много подкован в латинския език, той сипеше непрекъснато цитати от Тацит, Хораций и от „Коментариите“.

Потомък на стар род, той разправяше, че братята му го прогонили още десетгодишен поради свободололюбивите му убеждения и оттогава странствувал по света като философствуващ благородник, просто така — от любознателност и за удоволствие... Странно съвпадение! Князът беше прекарал три години в Тараскон и тъй като Тартарен се изненада, че никога не го е срещал в клуба или на площада, негова светлост отговори уклончиво:

— Аз излизах малко...

Тарасконецът благовъзпитано не се осмели да пита повече. В живота на важните личности има толкова тайнствени неща!...

Тъй или иначе, този благородник Григорий се оказа чудесен княз. Наливайки се с отлежалото винце, той изслуша търпеливо разказа на Тартарен за неговата мавританка и отиде дори по-далеч — предложи му да я издири на бърза ръка, понеже познавал всички дами тук.

Пиха дълго, пиха здраво. Чукаха се за алжирските дами и за свободна Черна гора.

Долу под терасата се плискаше морето и вълните му тихо докосваха в мрака брега, сякаш вятърът развяваше прострени чаршафи. Въздухът беше топъл, небето — обсипано със звезди.

В яворите пееше славей...

Тартарен плати сметката.

X

КАЖИ МИ КАК СЕ КАЗВА БАЩА ТИ И АЗ ЩЕ ТИ НАЗОВА ИМЕТО НА ТОВА ЦВЕТЕ

Бива си ги тези черногорски князе да те хванат на въдицата!

На другия ден след вечерята в „Под яворите“ княз Григорий рано-рано долетя в стаята на Тартарен.

— Бързо, бързо, обличайте се... Вашата мавританка е намерена... Нарича се Байа. Двадесетгодишна, хубава като зората и отгоре на това вдовица...

— Вдовица!... Какво щастие! — възкликна радостно славният Тартарен, който малко се боеше от източните мъже.

— Да, ама брат й все е след нея.

— Ах, дявол да го вземе!

— Свиреп мавър, който продава чибуци на Орлеанския пазар.

Мълчание.

— Хайде де! — продължи князът. — Вие не сте от тия, дето ще се стреснат от такава дреболия. Освен това можем да подкупим този разбойник, като ни продаде някой и друг чибук... Бързо, обличайте се... щастливец такъв!

Блед, развълнуван, с пламнало от страст сърце, тарасконецът скочи от леглото си и закопчавайки набързо широките си фланелени гащи, запита:

— Какво трябва да направя?

— Чисто и просто ще пишете на дамата и ще й определите среща!

— Значи, тя знае френски... — разочаровано каза простодушният Тартарен, който мечтаеше за Ориент без примеси.

— Не знае нито дума — отговори невъзмутимо принцът, — вие ще ми продиктувате писмото, а аз ще го превода на бърза ръка...

— О, княже, колко сте добър!

И тарасконецът закрочи из стаята мълчалив, вгълбен в себе си.

Нали разбирате, на алжирска мавританка не се пише като на бокерска гризетка. За най-голямо щастие обаче нашият герой помнеше

чудесно многобройните си четива и сега, смесвайки пищното красноречие на апахите на Гюстав Емар с „Пътешествие в Изтока“ на Ламартин и няколко далечни възпоминания от „Песен на песните“, той съчини възможно най-източното писмо, което човек може да си представи.

То започваше така:

„Както щраусът в пясъците...“

И завършваше:

„Кажми ми как се казва баща ти и аз ще ти назова името на това цвете...“

Към това послание романтичният Тартарен искаше да прибави букет многозначещи цветя по източен обичай; но княз Григорий разсъди, че е по-добре да купят няколко чибука от брата, за да посмекчат дивия нрав на този господин, а в същото време щели да доставят голямо удоволствие на дамата, която много пушела.

— Бързо да отидем за чибуци! — възкликна пламнал от нетърпение Тартарен.

— Не!... Не!... Аз ще отида сам. Така ще ги купя по-евтино...

— Как! Нима искате... О, княже, княже...

И доблестният мъж, крайно смутен, подаде кесията си на услужливия черногорец, като му поръча нищо да не жали, за да остане доволна дамата.

За съжаление работата — колкото и добре да беше замислена — се позапъна. Явно силно трогната от красноречието на Тартарен и, кажи-речи, съблазнена, мавританката копнееше да го приеме, но братът беше несговорчив и за да приспят съвестта му, трябваше да купят дузини, купчини, товари с чибуци...

„За какъв ли дявол й са на Байа толкова чибуци?“ — питаше се понякога горкият Тартарен, но плащаше, без да се скъпи.

Най-сетне, след като накупи планини от чибуци и изля море от източна поезия, му определиха среща.

Няма да ви разказвам как биеше сърцето на тарасконеца, когато се готвеше за тази среща, колко трепетно и грижливо подстрига, приглади и напарфюмира твърдата си брада на ловец на каскети, без да забравя — човек трябва всичко да предвиди — да пъхне в джоба си един топуз с шипове и два-три револвера.

Вечно услужливият княз го съпроводи на тази първа среща, за да превежда. Дамата живееше в горната част на града. Пред вратата ѝ един млад тринадесет-четиринадесетгодишен мавър пушеше цигари. Това беше прословутият Али, въпросният брат. Като видя двамата посетители, той чукна два пъти на вратичката и безшумно се оттегли.

Вратата се отвори. Появи се негърка и без дума да продума, преведе господата през тесен вътрешен двор в малка прохладна стая, където дамата чакаше полуизлегната на нисък диван... На пръв поглед тя се стори на тарасконеца малко по-дребна и по-закръглена от мавританката от омнибуса... Всъщност дали беше тя? Но това подозрение проблесна само като светкавица през ума на Тартарен и бързо угасна.

Дамата беше толкова красива с босите си крака, с пухкавите си пръстчета, обсипани с пръстени, розова, изящна, а под сърменото елече и под пъстрата пола на цветчета се очертаваше такова съблазнително тяло, малко пълничко, пищно, закръглено навсякъде... Кехлибареният край на наргилето димеше между устните ѝ. Тя сияеше в благоуханен син облак.

Щом влезе, тарасконецът сложи ръка на сърцето си и се поклони колкото може по мавритански, като въртеше страстно очи... Байа го изгледа за миг безмълвна; после изпусна кехлибарения мундщук на наргилето, падна по гръб, скри лицето си в ръце и само по бялата ѝ шийка, разтърсвана като торбичка с бисери, личеше, че просто умира от смях.

XI

СИДИ ТАРТ'РИ БЕН ТАРТ'РИ

Ако някоя вечер по здрач се отбиете в алжирските кафенета в горната част на града, ще чуете как маврите разговарят помежду си, като си намигат и се подсмиват за някой си Сиди Тарт'ри бен Тарт'ри, приятен богат европеец, който преди няколко години живял в Горната махала с една местна дамичка на име Байа.

Въпросният Сиди Тарт'ри, оставил толкова весели спомени в Казба, както се досещате, беше лично нашият Тартарен.

Какво да се прави? В живота на светците и на героите има такива часове на заслепление, на смут, на малодушие. И знаменития Тартарен като всеки друг не правеше изключение, ето защо, забравил лъвовете и слава, цели два месеца той се опияняваше от източна любов и си почиваше като Анибал в Капуа сред насладите на белия Алжир.

Славният мъж беше наел в сърцето на арабския квартал хубава местна къщичка с вътрешен двор, банани, прохладни прустове и фонтани. Той живееше там далеч от всякакъв шум със своята мавританка, самият той мавър от главата до петите, пушеше по цял ден наргиле и похапваше мускусови сладка.

Излегната на миндера срещу него, Байа подръпваше струните на китара и напяваше монотонни песни или пък, за да развлече своя повелител, кършеше ключек, държейки в ръка малко огледало, в което оглеждаше белите си зъби и му правеше мили муцунки.

Тъй като дамата не знаеше нито дума френски, а Тартарен нито дума арабски, разговорът често замираше и бърбивият тарасконец изтърпяваше така наказание за безкрайните си многоглаголствувания, с които беше прегрешавал в аптеката на Безюке и у търговеца на оръжие Косткалд.

Но дори на това покаяние не липсваше известен чар; то беше нещо като сладостна досада — да стои по цял ден безмълвен, заслушан в бълбукането на наргилето, в тихия звън на китарата и в ромоленето на шадравана върху плочките в двора.

Наргилето, банята, любовта изпълваха целия му живот. Излизаха рядко. Понякога Сиди Тарт'ри, яхнал кротко муле, с дамата зад него, отиваше да яде нарове в малката градина, която си беше купил в околностите... Но никога, абсолютно никога той не слизаше в европейската част на града. С гуляещите зуави, с натъпканите с офицери заведения и с вечното чаткане на саби под аркадите, този Алжир му изглеждаше непоносим и грозен като европейски гарнизон.

Общо взето, тарасконецът беше много щастлив. Особено Тартарен-Санчо, който си умираше за турски сладкиши, беше страшно доволен от това ново съществуване. Тартарен-Кихот, като се сетеше от време на време за Тараскон и за обещаните кожи, изпитваше по някое и друго угризение на съвестта... Но това не траеше дълго и тъжните му мисли се разсейваха от един поглед на Байа и от една лъжица от тези дяволски уханни и омайващи сладка като питиетата на Цирцея.

Вечер княз Григорий идваше да поговорят за свободна Черна гора... Неуморно любезен и услужлив, този господин изпълняваше в къщата длъжността на преводач, а в случай на нужда и на домоуправител и всичко това просто така, за удоволствие... Като изключим него, Тартарен приемаше само *турци*. Всичките тези пирати със свирепи лица, които до неотдавна му вдъхваха страх в своите тъмни дюкянчета, се оказаха, след като ги опозна, добри безобидни търговци, везачи, бакали, чибукчии, хора отлично възпитани, скромни, лукави и играчи на карти от първа класа. Четири-пет пъти седмично тези господа идваха да прекарат вечерта при Сиди Тарт'ри, обираха му парите на карти, ядяха му сладката и в десет часа се оттегляха смирено, славейки пророка.

След като си отидеха гостите, Сиди Тарт'ри и неговата вярна любима завършваха вечерта на терасата — голяма бяла тераса, която представляваше покрива на къщата и откъдето се виждаше като на длан целият град. Наоколо хиляди други такива бели тераси блестяха спокойно под лунната светлина и се спускаха стъпаловидно до морето. Ветрецьт донасяше звуци на китара...

И внезапно в небето се отронваше тихо като рой звезди чиста мелодия и на минарето на съседната джамия се появяваше хубав мюезин, чиято бяла сянка се очертаваше в тъмносинята нощ — той славеше аллах с прекрасен глас, който се разнасяше надалеч.

Байа изпускате китарата и големите ѝ очи, отправени към мюезина, сякаш поглъщаха с наслада молитвата. Докато се лееше песента, тя оставаше така тръпнеца, прехласната, същинска източна света Тереза... Тартарен я гледаше развълнуван как се моли и си мислеше колко силна и красива е вярата, която може да предизвика такава пламенна молитва.

Тараскон, забуди лицето си! Твоят Тартарен се канеше да стане вероотстъпник.

XII ПИШАТ НИ ОТ ТАРАСКОН

В един хубав следобед със синьо небе и прохладен ветреца Сиди Тарт'ри, яхнал своето муле, се връщаше сам-самичък от градинката си... Поразкрячен над широките чували, натъпкани с китри и дини, полюляван приспивно от подрънкването на големите стремена, поклащайки се — „люш, люш“, заедно с мулето, славният наш герой пътуваше сред тая живописна природа, почти задрямал от благополучие и жега.

Изведнъж, тъкмо когато влизаше в града, го стресна гръмък глас:
— Хей, чудо на чудесата! Не виждам ли господин Тартарен?

Като чу името Тартарен и веселия южняшки изговор, тарасконецът вдигна глава и на две крачки от себе си зърна добродушното, опърлено от слънцето лице на достопочтения Барбасу, капитана на „Зуав“, който пиеше абсент и пушеше лулата си пред малко кафене.

— Я, здрасти, Барбасу — каза Тартарен и спря мулето.

Вместо да му отговори, Барбасу се втренчи в него, а после изведнъж прихна да се смее, и то така, че Сиди Тарт'ри от смущение съвсем се смъкна от седлото върху дините.

— Ама че чалма, клетки ми господин Тартарен!... Значи, вярно е това, дето разправят, че сте станали *турчин*?... А малката Байа пее ли ви както винаги „Красавицата Марко“?

— „Красавицата Марко“ ли? — извика възмутено Тартарен. — Запомнете, капитане, че личността, за която говорите, е почтена мавританка и не знае нито дума френски.

— Байа не знаела нито дума френски?... Ама вие да не падате от Марс?...

И славният капитан се закикоти още по-силно.

Но като видя, че лицето на горкия Сиди Тарт'ри се удължи, той се овладя.

— Всъщност, може би не е същата... Да предположим, че съм сбъркал... Само че да ви кажа ли, господин Тартарен, съветвам ви да

не се доверявате много на алжирските мавританки и на черногорските князе!...

Тартарен се изправи на стремената с познатата свирепа гримаса.

— Князът е мой приятел, капитане!

— Добре! Добре! Няма да се караме, я... Ще пийнете ли един абсент! Не? Какво да предам в нашия край?... Пак нищо... Е, хубаво. На добър ви час... Между другото, приятелю, донесъл съм чудесен френски тютюн, искате ли да ви отсипя малко?... Вземете! Вземете! Ще ви подеждва добре... От тоя проклет източен тютюн съвсем ви се е размътила главата.

И капитанът пак отпи от своя абсент, а Тартарен замислен се затръска с мулето към къщичката си... Въпреки че душевното благородство му пречеше да проявява недоверие, намеците на Барбасу го разтревожиха, пък и тарасконските ругатни и провансалският изговор събудиха в душата му смътни угризения.

Вкъщи не завари никого. Байа беше на баня... Негърката му се стори грозна, къщата тъжна... В плен на необяснима меланхолия той седна до шадравана и натъпка лулата си с тютюна на Барбасу. Тютюнът беше загънат в парче от вестник „Семафор“. Когато го разгърна, пред очите му се мярна името на неговия роден град.

ПИШАТ НИ ОТ ТАРАСКОН

Градът е в ужасна тревога. Тартарен, изстребителят на лъвовете, заминал за Африка на лов за тези големи хищници, не изпраца вести за себе си от няколко месеца... Какво ли е станало с нашия юначен съгражданин?... Никой не смее да се запита, защото всички знаем каква буйна глава е той, колко е смел и как жадува за приключения... Дали като толкова други пътешественици е погълнат от пясъците на пустинята, или е бил разкъсан от смъртоносните зъби на атласките хищници, чиито кожи беше обещал на общината? Страшна неизвестност! И все пак негри търговци, дошли на панаира в Бокер, разправят, че са срещали сред самата пустиня някакъв европеец, който по

описанието много прилича на него и който се отправил към Томбукту... Бог да пази нашия Тартарен!

Като прочете това, тарасконецът почервения, пребледня, потрепери. Цял Тараскон изплува пред него: клубът, ловците на каскети, зеленото кресло у Косткалд, а над тях се появиха, сякаш разперил криле орел, страхотните мустаци на храбрия командир Бравида.

И тогава, като осъзна докъде е стигнал, като се видя малодушно приклепнал на рогозката, след като мислеха, че убива зверове, Тартарен Тарасконски се засрами от себе си и заплака.

После изведнъж героят скочи:

— За лъвовете! За лъвовете!

Втурна се в прашния килер, където дремеха походната палатка, аптекката, консервите, сандъкът с оръжията и ги измъкна посред двора.

Тартарен-Санчо издъхна. Остана само Тартарен-Кихот.

Безстрашният тарасконец едва прегледа снаряженията си, въоръжи се, навлече доспехите, обу големите ботуши, драсна две думи на княза, за да му повери Байа, пъкна в плика няколко сини банкноти, навлажнени от сълзите му, и ето го вече в пощенската кола на път за Блидах, оставил вкъщи изумената негърка пред наргилето, чалмата, елениите, пред всичките тия мюсюлмански пъртушини на Сиди Тарт'ри, които се ваяха жалки над белите трилистни детелини на пруста...

ТРЕТИ ЕПИЗОД ПРИ ЛЪВОВЕТЕ

I

СТАРИТЕ ПОЩЕНСКИ КОЛИ

Допотопна пощенска кола, тапицирана по старата мода с грубо синьо избеляло сукно, с огромни вълнени ресни, които след няколко часа път изпотяват гърба... Тартарен Тарасконски седеше отзад в колата; той се настани колкото може по-удобно и в очакване да вдъхне напоените с мускус изпарения на големите африкански хищници, героят трябваше да се задоволи с познатата стара миризма на пощенската кола, странна смесица от хиляди миризми — на хора, коне, жени, кожи, храна и мухлясала слама.

В колата имаше всякакви пътници. Един монах-трапист, двама търговци евреи, две проститутки, които догонваха полка си — трети хусарски, един фотограф от Орлеанвил... Но колкото и очарователна и разнообразна да беше компанията, на тарасконеца не му се говореше и той седеше замислен, пъхнал ръка в кожената дръжка, с карабини между коленете. Бързото заминаване, черните очи на Байа, страшният лов, който го чакаше, всичко това объркваше мислите му, без да се смята, че с достопочтения си патриархален вид тази европейска пощенска кола, в която беше попаднал посред Африка, смътно му напомняше Тараскон от неговата младост, разходките в околността, чудесните закуски на брега на Рона, рой спомени.

Полека-лека се смрачи. Кочияшът запали фенерите. Ръждясалата пощенска кола се друсаше и скърцаше със старите си яйове^[1]; конете потропваха, звънчетата звънтяха... От време на време горе под платнището се чуваше страшно дрънкане на железария... Това бяха бойните съоръжения.

Полузадрямал, Тартарен Тарасконски погледа известно време комично друсачите се пътници, които сякаш танцуваха пред очите му като чудновати сенки, после всичко се замрежи пред очите му, мисълта му сякаш се забули и той чуваше вече само смътно стенанията на осите на колелата и жалбата на пощенската кола...

Изведнъж един глас, дрезгав, прекършен, немощен глас на стара вълшебница, извика тарасконеца по име:

— Господин Тартарен! Господин Тартарен!

— Кой ме вика?

— Аз, господин Тартарен, не ме ли познавате?... Аз съм старата пощенска кола, която преди двадесет години пътуваше между Тараскон и Ним... Колко пъти съм ви отнасяла вас и вашите приятели, когато отивахте на лов за каскети към Жонкиер или Белгард!... Не ви познах отначало поради вашия турски фес и защото малко сте понапълнели; но щом захъркахте, дяволска работа, веднага ви познах.

— Добре! Добре! — съгласи се малко нацупено тарасконецът.

Но после се разнежи.

— Добре, ама кажи ми, стара приятелко, какво правиш тук?

— Ах, добрички ми господин Тартарен, дойдох тук съвсем не по мое желание, уверявам ви. Щом построиха железопътната линия на Бокер, решиха, че не ставам вече за нищо и ме изпратиха в Африка... И не само мене! Заточиха почти всички френски пощенски коли. Решиха, че сме много назадничави и ето ни сега на каторга... Това вие във Франция наричате „алжирски железници“.

Тук старата пощенска кола дълбоко въздъхна, после продължи:

— Ах, господин Тартарен, колко съжалявам за моя хубав Тараскон! Славно време беше тогава за мен. Млади години! Как тръгнах само сутрин измита обилно с вода, блестяща, с излъскани като нови колела, с фенери като две слънца, с винаги намазания с масло гюрук! А колко хубаво беше, когато пощальонът размахваше камшика си под звуците на: „Хей, Тараска, брей, Тараска, тра-ла-ла-ла“, а кондукторът с праметнат през рамо рог, с извезаната фуражка, кривната над ухото, все мятеше вечно ръмжащото си кученце отгоре на колата, покатерваше се и той и викваше: „Карай, карай!“. Тогава моите четири коня политаха под дрънкането на звънчетата, кучешкия лай, звуците на рога; прозорците се отваряха и цял Тараскон гледаше гордо как пощенската кола се понася по големия главен път.

Чудесен път, господин Тартарен, широк, добре поддържан, с означени километри — купчинки чакъл, поставени на еднакво разстояние, отдясно и отляво китни равнини с мастикови дръвчета и лозя... Странноприемници на всеки десет крачки, смяна на конете всеки пет минути... А пътниците, какви славни хора! Кметове, свещеници, пътуващи за Ним при префекта или епископа; търговци на коприна, връщащи се благоприлично от Мазе, ученици във ваканции,

селяни с везани ризи, гладко обръснати сутринта, а отгоре на колата вие, господа ловците на каскети, винаги в добро настроение, всеки запял своя романс вечер под звездите, на връщане!...

Сега са други времена. Бог знае кого возя! Сбирщина нечестивци, от кол и от въже, които ме пълнят с въшки, негри, бедуини, стари войници, нехранимайковци от всички страни, дрипави преселници, които ме отравят с лулите си, и всички разговарят на език, дето и дяволът не може да го разбере... Пък и нали виждате как се отнасят с мен! Нито изчеткана, нито измита. Свиди им се дори да ми смажат осите... Вместо моите някогашни едри кротки коне — дребни арабски кончета, в които сякаш дявол се е вселил, та вечно се блъскат, хапят се, подскачат, тичат като кози и с ритниците си чупят стръките ми... Ай!... Ай!... Ето!... Пак започва... Ами пътищата! Тук още се ядва, защото сме близо до началството, ама по-нататък, нищо, няма следа от път. Да върви кой накъдето ще. През планини и равнини, сред палми-джуджета и мастикови дървета... Нито една определена спирка, отдих по прищявка на кондуктора ту в един, ту в друг чифлик.

Понякога този негодник ме кара да заобикалям по две левги, за да се отбие у някой приятел на чашка абсент или пенливичко... А след това шибай с камшика, пощальон! Трябва да се навакса загубеното време. Слънцето жари, прахът пари. Препускай, не спирай! Спъваш се, ще се прекатуриш! Дий, по-силно! Прекосяваш реки, хремясваш, мокриш се, затъваш... Дий! Дий! Дий! А после вечер вир-вода — само това ми липсва на възрастта и на ревматизма! — трябва да спя на открито в двора на някой хан, дето се гонят всички ветрове. Нощем чакали и хиени идват да ме душат, а злосторници, които искат да се предпазят от росата, се мушкат да спят на топло в купето... Ето такъв живот водя, клетки ми господин Тартарен. И ще го водя, докато изгоря от слънцето, изгния от влажните нощи и падна — какво друго ме чака — на някой отвратителен път, където арабите ще си варят кускуса върху старите ми кокали...

— Блидах! Блидах! — извика кондукторът, като отвори вратичката.

[1] Яй — пружина, ресор (тур.). — Б.ел.кор. ↑

II ПОЯВА НА ДРЕБНИЯ ГОСПОДИН

През запотените от дишането стъкла Тартарен Тарасконски смътно видя хубав общински площад, правилен, обкръжен с аркади и портокалови дръвчета, посред който дребни войници, същински оловни войничета, правеха упражнения в светлорозовата утринна мъгла. Кафеджиите разтваряха кепенците. В единия край имаше зеленчуков пазар... Очарователно, но нито следа от лъв.

— На юг!... Още по на юг! — прошепна простодушният Тартарен, като се сгуши в ъгъла си.

Свежа струя въздух нахлу в колата и заедно с аромата на разцъфнали портокали в нея се качи дребен господин в бежов редингот, стар, сух, сбръчкан, с отмерени движения, с лице колкото юмрук, с черна копринена връзка, дълга пет пръста, с кожена чанта и чадър — истински селски нотариус.

Като видя бойните доспехи на тарасконеца, дребният господин, който беше седнал срещу него, много се изненада и започна да гледа Тартарен притеснително и настойчиво.

Разпрегнаха, впрегнаха и колата потегли... Дребният господин продължаваше да гледа Тартарен. Най-сетне тарасконецът кипна.

— Май нещо ви учудва, а? — запита той, като изгледа дребния господин.

— Не! Пречи ми — отговори той напълно спокойно.

И истината е, че с палатката, револвера, с двете пушки в калъфи, с ловджийския нож, да не говорим за природната обемистост, Тартарен Тарасконски заемаше много място...

Отговорът на дребния господин го ядоса.

— Да не мислите, че ще тръгна на лов за лъвове с вашия чадър? — запита гордо великият човек.

Дребният господин погледна чадъра си, усмихна се миролюбиво; после все така равнодушно запита:

— Вие кой сте, господине?...

— Тартарен Тарасконски, изстребител на лъвове!

Произнасяйки тези думи, безстрашният тарасконец разтърси като грива пискюла на своя фес.

В пощенската кола настана изумление.

Монахът-трапист се прекръсти, проститутките плахо изпискаха, а фотографът от Орлеанвил се приближи до изстребителя на лъвовете, мечтаейки вече за неочакваната чест да му направи снимка.

Само дребният господин никак не се развълнува.

— Много ли лъвовете сте убили досега, господин Тартарен? — запита той спокойно.

Тарасконецът прие въпроса съвсем сериозно.

— Дали съм убил много лъвовете ли, господине!... Пожелавам ви толкова косми на главата.

И цялата кола прихна да се смее на трите жълти палечковски косъма, щръкнали на главата на дребния господин. На свой ред и фотографът от Орлеанвил се намеси:

— Опасен занаят е вашият, господин Тартарен!... Случват се страшни работи... Така например горкият господин Бомбонел...

— А, да, изстребителят на пантери — каза Тартарен пренебрежително.

— Познавате ли го? — запита дребният господин.

— Има си хас... Дали го познавам... Повече от двадесет пъти сме ходили на лов заедно.

Дребният господин се засмя.

— Нима ходите и на лов за пантери, господин Тартарен?

— Понякога, колкото да се намирам на работа — отвърна побеснял тарасконецът.

И добави, като вдигна героично глава, жест, който разпали сърцата на двете проститутки:

— Съвсем друго е лъвът!

— Естествено — каза фотографът от Орлеанвил, — пантерата е само голяма котка...

— Точно така — съгласи се Тартарен, който нямаше нищо против да понамали славата на Бомбонел, особено пред дамите.

В този момент колата спря, кондукторът отвори вратичката и се обърна много почтително към дребния господин:

— Пристигнахте, господине.

Дребният господин стана, слезе от колата и преди да затвори вратичката, каза:

— Ще ми позволите ли да ви дам един съвет, господин Тартарен?

— Какъв съвет, господине?

— Боже мой, послушайте ме. Вие сте свестен човек, затова ще ви кажа истината... Върнете се веднага в Тараскон, господин Тартарен... Само си губите времето тук... Останали са само някоя и друга пантера в провинциите, но защо ви са. Това е дребен дивеч за вас... А колкото до лъвовете, с тях е свършено. Няма ги вече в Алжир... Моят приятел Шасен неотдавна уби последния.

И дребният господин поздрави, затвори вратичката и си тръгна смеейки се с чантата и чадъра.

— Кондуктор — запита Тартарен, като направи своята свирепа гримаса, — кой беше тоя чичко?

— Как, не го ли познавате? Това беше господин Бомбонел!

III ЛЪВСКА ОБИТЕЛ

В Милианах Тартарен Тарасконски слезе, а колата продължи своя път на Юг.

Два дни друсане, две нощи, без да мигне, загледан през вратичката дали край полята, край пътя няма да зърне зловещата сянка на лъв, толкова бодърствуване заслужава няколко часа отдих. И после защо да не си кажем истината. След недоразумението с Бомбонел честният тарасконец се чувствуваше малко неловко пред фотографа от Орлеанвил и двете дами от трети хусарски въпреки оръжията, страшната гримаса и феса.

И така, той тръгна по широките улици на Милианах с красиви дървета и чешми; но докато търсеше подходящ хотел, горкият човек не можеше да не си мисли върху думите на Бомбонел... Дали не беше наистина така? Ами ако нямаше вече лъвове в Алжир?... За какво му бяха тогава толкова скитания, толкова умора?...

Внезапно на ъгъла на една улица нашият герой се озова лице в лице... с кого? Отгатнете... С един великолепен лъв, който чакаше пред вратата на едно кафене, седнал царствено, с огряна от слънцето златиста грива.

— Какви ми ги дрънкат, че нямало вече лъвове? — извика тарасконецът и отскочи назад.

Като чу това възклицание, лъвът наведе глава, захапа дървената гаванка, поставена пред него на тротоара, и смирено я поднесе към Тартарен, който се вцепени от удивление... Един арабин, който минаваше оттам, хвърли голяма монета в гаванката; лъвът размаха опашка... Тогава Тартарен разбра. Видя това, което в първия момент не забеляза от вълнение — тълпата, струпана край нещастния сляп опитомен лъв, и двамата грамадни негри с тояги, които го развеждаха из града, както савоярците разхождат съселите си.

Кръвта на тарасконеца кипна:

— Негодници — извика той с гръмовен глас, — да унижават така тези благородни животни!

И като се хвърли върху лъва, той измъкна позорната гаванка от царствените му челюсти... Двамата негри, смятайки, че имат работа с крадец, се хвърлиха върху тарасконеца с вдигнати тояги. Страшна олелия... Негрите удряха, жените кряскаха, децата се смееха. Един стар обуцар еврейн викаше от дюкянчето си.

— При мировия шъдия, при мировия шъдия!

Дори лъвът в своята вечна нощ се опита да изръмжи, а клетият Тартарен се стовари след неравна борба на земята сред монети и боклуци.

В този миг един човек се втурна сред тълпата, разблъска негрите с една дума, жените и децата с един жест, вдигна Тартарен, изчетка го, разтърси го и го сложи да седне силно запъхтян на един камък.

— Как, кнейже, вие ли сте?... — възкликна добродушният Тартарен, като потъркваше кръста си.

— Да, мой храбри приятелю, аз съм... Щом получих писмото ви, поверих Байа на брат й, взех си билет за пощенската кола, извървах петдесет левги без почивка и ето ме тъкмо навреме, за да ви отърва от грубостите на тези простаци... Какво сте направили, боже мой, та така сте се подредили?

— Какво можех да направя, кнейже?... Като видях този нещастен лъв с гаванка между зъбите, унижен, покорен, подигран, станал за посмешище на цялата тая мюсюлманска измет...

— Грешите, благородни приятелю... Напротив, те уважават и боготворят този лъв. Той е свещено животно от една голяма лъвска обител, основана преди триста години от Мохамед-бен-Ауда; тази обител е нещо като трапистки манастир, страшен и злокобен, изпълнен с ръмжене и мирис на зверове, където чудновати монаси обучават и опитомяват стотици лъвове, а после ги разпращат из цяла Северна Африка, придружени от монаси-послушници... Милостинята, която получават монасите, служи за издръжка на обителта и на джамията; а двамата негри така са се разярили срещу вас, защото са убедени, че за едно петаче, едно-единствено петаче от тази милостиня, откраднато или изгубено по тяхна вина, лъвът веднага ще ги разкъса.

Докато слушаше този невероятен и все пак правдив разказ, Тартарен Тарасконски сладостно и шумно душеше въздуха.

— Важното за мене е — каза той като заключение, — че каквито и да ги разправи оня Бомбонел, все пак в Алжир има лъвове...

— Има и още как! — възторжено възкликна князът. — Още утре ще отидем в Шелифската равнина и ще видите!...

— Какво чувам, княже... Нима и вие ще дойдете на лов?

— Дявол да го вземе, да не мислите, че ще ви оставя да бродите сам из цяла Африка сред тия жестоки племена, на които не знаете нито езика, нито нравите... Не, не! Знаменити Тартарен, аз няма вече да ви напусна... Където сте вие, там съм и аз.

— О, кнейже, кнейже!...

И Тартарен притисна сияещ до сърцето си юначния Григорий, мислейки с гордост, че подобно на Жюл Жерар, на Бомбонел и на други прочути изстребители на лъвовете и той ще отиде на лов, придружаван от чуждестранен княз.

IV КЕРВАНЪТ НА ПЪТ

На другия ден още в зори безстрашният Тартарен и не по-малко безстрашният княз Григорий, следвани от половин дузина носачи негри, напуснаха Милианах и тръгнаха към Шелифската равнина по живописен стръмен склон, засенен с жасмин, туя, рожкови и диви маслини, между плетищата на местни градинки, сред хиляди весели игриви поточета, които подскачаха от скала на скала, ромолейки... Истински ливански кът.

Въоръжен до зъби като великия Тартарен, княз Григорий се беше снабдил и с великолепна чудновата фуражка със златни ширити и извезани със сърма дъбови листа, която придаваше на негова светлост известна прилика с мексикански генерал или с началник-гара от някоя крайдунавска страна.

Тая дяволска фуражка интригуваше страшно тарасконеца и тъй като най-сетне се реши да запита какво представлява, князът му отговори съвсем сериозно:

— Шапка, абсолютно необходима за пътешествията в Африка.

И като лъсна с ръкав козирката, той осведоми своя наивен спътник за огромната роля, която играе фуражката в нашите отношения с арабите, за страха, който този военен знак единствен им вдъхвал, поради което властите сметнали за необходимо да сложат такива шапки на всички свои служители — от кантонера до бирника. Накратко, за да се управлява Африка, според княза, не беше нужна нито умна глава, нито изобщо каквато и да е глава. Достатъчно била една фуражка, хубава фуражка с ширити, която да лъщи набучена на тояга, като шапката на Геслер.

Докато приказваха и философствуваха така, те напредваха. Босоногите носачи подскачаха от скала на скала и кряскаха като маймуни. Минаващите туземци се кланяха до земята пред вълшебната фуражка... Горещо, в укрепленията на Милианах, комендантът арабин, който се разхождаше на хладина с дамата си, като чу необичайните звуци и видя да лъскат оръжия между дърветата, помисли, че ги

нападат, заповяда да вдигнат подвижния мост, да бият тревога и веднага обяви града в обсадно положение.

Чудесно начало за кервана!

За нещастие, преди края на деня нещата тръгнаха още по-зле. Единият от носачите-негри получи болки в стомаха, защото беше изял лейкопласта от аптечката. Друг се строполи посред пътя мъртво пиян от камфоровия спирт. Третият, който носеше албума за пътеписите, съблазнен от позлатените закопчалки и убеден, че задига съкровищата на Мека, избяга в Закар...

Трябваше да обсъдят положението... Керванът се спря на съвещание под шарената сянка на стара смокиня.

— Аз съм на мнение — каза князът, като се опитваше безуспешно да разтвори една таблетка месна супа в усъвършенствуваната тенджерка с три дъна, — аз съм на мнение още тази вечер да се откажем от носачите-негри. Тъкмо наблизко има арабски пазар. По-добре да спрем там и да купим магаренца...

— Не!... Не!... Никакви магаренца!... — прекъсна го живо великият Тартарен, който се изчерви до ушите при спомена за Сивчо. И добави лицемерно: — Как такива дребни животни ще носят толкова много багаж.

Князът се усмихна.

— Лъжете се, знаменити приятелю. Колкото и слабо и хилаво да изглежда алжирското магаренце, то има яка гърбина... Така и трябва да бъде, за да носи и понася всичко... Попитайте арабите... Те ще ви обяснят нашето колониално устройство. Горе, казват, седи господин губернаторът с голяма тояга, с която удря генералния щаб; генералния щаб, за да си отмъсти, удря с тоягата войника; войникът удря арабина, арабинът удря негъра, негърът удря евреина, а евреинът на свой ред удря магаренцето; и горкото магаренце като няма кого да удря, превива гръб и носи всичко. Както виждате, ще може да носи и вашите сандъци.

— Все едно — каза Тартарен Тарасконски, — мисля, че те ще развалят общия вид на нашия керван. Няма да прилича на нищо с магарета... Искане ми се нещо по-източно. Ако можехме например да вземем някоя камила...

— Колкото искате — заяви негова светлост.

И те се отправиха към арабския пазар.

Пазарът ставаше на няколко километра, на брега на река Шелиф... Там имаше пет-шест хиляди дрипави араби, които гъмжаха под слънцето и шумно търгуваха с делви, пълни с черни маслини, гърнета с мед, торби с подправки и купчини пури; на буйни огънове се печаха цели телета с цвъртящо по тях масло; касапници на открито, където голи негри газиха в кръвта и с окървавени ръце режаха с ножчетата си окачените на колове кози.

В един кът изкърпена с пъстроцветни кърпки палатка, където мавритански писар с очила драскаше нещо в голям тефтер. По-нататък блъсканица, бесни викове: играеха на рулетка, закрепена на шиник, а наоколо се промушваха камили... Недалеч тропот, веселие, смехове — някакъв търговец евреин паднал с мулето си в река Шелиф... Освен това скорпиони, кучета, врани и мухи!... Облаци мухи!...

Да, ама камили нямаше. Най-сетне намериха една, от която мзабитите се чудеха как да се отърват. Тя беше истинска камила от пустините, класическа камила, плешива, тъжна, с дълга бедуинска глава и гърбица, меланхолично увиснала настрана от дългите пости.

Тартарен толкова я хареса, че пожела да натовари всичко на гърба ѝ... Вечното източно безумие!...

Камилата приклепна, вързаха куфарите.

Князът се настани на врата на животното, а Тартарен за по-величествено кацна отгоре на гърбицата между два сандъка; и оттам, горд и удобно настанен, той поздрави с благороден жест целия пазар, стекъл се да гледа, и даде сигнал за тръгване... Гръм и мълния! Да можеха да го видят в Тараскон!

Камилата се надигна, изпъна възлестите си крака и полетя...

О, ужас! Само след няколко крачки Тартарен пребледня и героичният фес зае едно от положенията от времето на „Зуав“! Дяволската камила се люшкеше като фрегата.

— Кнейже, кнейже — прошепна смъртно блед Тартарен, като се вкопчи в сухата кожа на гърбицата, — кнейже, да слезем... Чувствам, че ще посрамя Франция...

Приказвай си на вятъра! Камилата препускаше и никой не можеше да я спре. Зад нея тичаха четири хиляди боси араби, ръкомахаха, смееха се като луди и под слънцето блестяха шестстотин хиляди бели зъби.

Великият човек на Тараскон трябваше да се примири. Отпусна се унило на гърбицата... Фесът зае най-различни положения... и Франция беше посрамена.

V

ВЕЧЕРНА ЗАСАДА В ОЛЕАНДРОВАТА ГОРИЧКА

Колкото и живописно да беше новото превозно средство, нашите изтребители на лъвове трябваше да се откажат от него от уважение към феса.

Продължиха пътя си пеш, както преди, и керванът се движеше спокойно на Юг на къси преходи — тарасконецът на чело, черногорецът отзад, а помежду им камилата със сандъците с оръжие.

Пътуването трая близо месец.

Цял месец, по следите на неуловимите лъвове, опасният Тартарен се скита от селище на селище сред огромната Шелифска равнина през страшния и забавен френски Алжир, където уханията на стария Изток се сливат с острия мирис на абсент и казарма, смесица от Авраам и Зузу, нещо приказно и простодушно смешно като страница от Вехтия завет, разказано от сержант Ла Раме или бригадира Питу... Любопитно зрелище за очите, които знаят да гледат... Див и вече покварен народ, който ние цивилизоваме, като го заразяваме с нашите пороци. Жестоката и безконтролна власт на чудноватите башаги, които важно-важно си бършат носовете с широките ленти на „Почетния легион“ и за щяло и не щяло нареждат да бият хората с тояги по ходилата. Безсъвестното правосъдие на кадиите с големи очила, лицемерни служители на Корана и на закона, които мечтаят под палмите само за 15 август и за повишение и продават присъдите си, както Исав първородството си за паница леща или кускус със захар. Безпътни и вечно пияни каиди, бивши вестовои на някой си генерал Юсуф, които се наливат с шампанско заедно с махонските перачки и се тъпчат с печени телета, докато пред шатрите им туземците мрат от глад и се мъчат да измъкнат от устата на хрътките останките от господарския пир.

А наоколо неразорани целини, обжарена трева, проскубани храсталаци, кактусови и мастикови дървета — житницата на Франция!... Празна житница, уви! Пълна само с чакали и дървеници. Изоставени селища, наплашени племена, които бродят, без сами да

знаят накъде, бягат от глада и осейват пъти си с трупове. Тук-таме френски села с разрушени къщи, с неплодни ниви, с настървени скакалци, които изгризват дори завесите на прозорците, а заселниците седят по кафенетата, пият абсент и спорят по разни проекти за реформи и конституция.

Ето какво би могъл да види Тартарен, ако си беше дал поне малко труд, но изцяло обзет от лъвската си страст, тарасконецът вървеше право пред себе си, без да поглежда ни надясно, ни наляво, втренчил поглед във въображаемите зверове, които все не се появяваха.

Тъй като палатката не можеше да се разпъне и таблетките със супа да се разтворят, керванът беше принуден да спира сутрин и вечер в местните селища. Навсякъде благодарение на фуражката на княз Григорий посрещаха нашите ловци с отворени обятия. Те се настаняваха у агите, в техните чудновати дворци, големи бели чифлици без прозорци, където бяха струпани безразборно наргилета и скринове от акажу, смирненски килими и усъвършенствувани лампи, кедрови ковчезета, пълни с турски лири, и часовници с махала в стил Луй-Филип... Навсякъде устройваха в чест на Тартарен разкошни празненства, вечери, джигитовки... В негова чест цели племена гърмяха, а бурнусите им блестяха на слънцето. После след стрелбите добрият ага идваше и представяше сметката... Това се нарича арабско гостоприемство.

Но още никакви лъвове... Толкова, колкото и на Пон-Ньоф. При все това тарасконецът не падаше духом. Навлизаше безстрашно все по на Юг, по цели дни тършуваше из гъсталаците, ровеше с върха на карабината си в палмите-джуджета и викаше „къш-къш“ при всеки храст. После всяка вечер, преди да си легне, правеше по една кратичка засада от два-три часа. Напразен труд! Лъвът не се появяваше.

Една вечер обаче към десет часа, когато керванът прекосяваше гора от теменужни мастикови дървета, където едри пъдпъдъци, натежали от жегата, подскачаха тук-таме из тревата, на Тартарен Тарасконски му се стори, че чува — толкова отдалеч, тъй неясен, тъй прекъсван от вятъра — онзи великолепен рев, който беше чувал безброй пъти в Тараскон зад бараката Митен.

Отначало героят помисли, че сънува... Но след миг, все така далечен, макар и по-ясен, до него достигна отново рев; и този път му

отговориха от всички краища с вой селските кучета, а гърбицата на камилата се затресе от страх и всички консерви и сандъци с оръжие зазвънтяха.

Никакво съмнение. Това беше лъв... Бързо, бързо, засада! Нито минута за губене.

Тъкмо наблизко имаше стар марабу (гробница на светия) с бял купол, а в една ниша над вратата бяха поставени жълтите еминии на покойника и смесица от най-чудновати приношения: парче от бурнус, сърмени нишки, червеникави коси, които висяха по стените... Тартарен Тарасконски подслони там своя княз и своята камила, и сам отиде да търси място за засада. Княз Григорий искаше да го последва, но тарасконецът отказа. Искаше му се да излезе сам срещу лъва. За всеки случай той поръча на негова светлост да не се отдалечава и като предпазна мярка му повери портфейла си, дебел портфейл, натъпкан с ценни книжа и банкноти — страхуваше се да не би лъвът да ги разкъса с нокти. След това героят отиде на разузнаване.

На сто крачки от гроба във вечерния здрач, на брега на почти пресъхнала река, трептеше олеандрова горичка. Там Тартарен устрои засада по всички правила: отпусна се на едно коляно на земята с карабина в ръка и с голям ловджийски нож, гордо забит пред него в пясъчния бряг.

Нощта се спусна. Розовият залез стана виолетов, после тъмносин... Надолу сред камъчетата на реката малка локва с бистра вода блестеше като ръчно огледало. Водопоят на хищниците. По склона на отсрещния бряг смътно се очертаваше бяла пътека, утъпкана от огромните им лапи между мастиковите дървета. Този тайнствен склон предизвикваше тръпка. Прибавете и смътния шепот на африканските нощи, шумолене на леко раздвижена клонка, приглушени стъпки на скитащи животни, пронизителен вой на чакали, а горе, в небето, на всеки сто-двеста метра огромни ята жерави, прелитащи с писък, сякаш колят деца; признайте, че имаше от какво да се смути човек.

И Тартарен беше смутен. При това много силно. Горкият човек, зъбите му тракаха! А цевта на пушката му и дръжката на забития в земята ловджийски нож се удряха като кастанети... Какво да се прави! Има вечери, когато човек не може да се овладее, пък и каква ще бъде заслугата на героите, ако никога не са изпитвали страх.

Е, добре де? Да, Тартарен се страхуваше, и то през цялото време. Въпреки това издържа час, два, но дори и героизмът си има граници... Наблизо, в пресъхналото корито на реката, тарасконецът изведнъж чу шум от стъпки, търкулнати камъчета. Този път той скочи ужасен. Стреля два пъти наслука в мрака, плю си на петите и хукна към марабуто, оставяйки ножа си в пясъка като паметен кръст за най-ужасната уплаха, овладявала някога душата на змиеукротител.

— Кнейже, насам!... Лъвът!...

Мълчание.

— Кнейже, там ли сте?

Князът не беше там. На бялата стена на марабуто единствена кротката камила хвърляше чудноватата сянка на своята гърбица под лунната светлина. Княз Григорий беше офейкал с портфейла и банкнотите. Цял месец негова светлост беше чакал удобния случай.

VI НАЙ-СЕТНЕ

На другия ден след тази наситена със събития и драматизъм нощ, когато нашият герой се събуди още в зори и се убеди, че князът и парите му действително са изчезнали безвъзвратно; когато се видя сам до малкия бял гроб, измамен, ограбен, изоставен посред дивата Африка, само с едногърбата камила и няколко дребни монети в джоба, тарасконецът за първи път се разочарова. Разочарова се от Черна гора, от приятелството, от славата, разочарова се дори от лъвовете; и като Христос в Гетсиманската градина великият човек горко заплака.

И както си седеше замислен пред вратата на марабуто, обхванал главата си с ръце, с карабина между краката и с камилата, която го гледаше, внезапно гъсталакът пред него се разтвори и Тартарен удивен видя на десет крачки пред него огромен лъв, вдигнал глава, надаващ страхотен рев, от който затрепериха не само стените на марабуто, накичени с какви ли не дреболии, но и еминиите на светеца в нишата.

Единствен тарасконецът не трепна.

— Най-сетне! — извика той, скочи и се прицели.

Бум!... Бум!... Фиу! Фиу! Готово. В главата на лъва попаднаха два куршума дум-дум. За миг на фона на огненото африканско небе пламна ужасна ракета от пръснат мозък, димяща кръв и разхвърчала се рижа козина. После всичко се разсея и Тартарен видя... как двама грамадни негри тичат като побеснели срещу него с вдигнати тояги. Двамата негри от Милианах!

О, беда! Тарасконските куршуми бяха повалили питомния лъв, горкия слепец от обителта на Мохамед.

Този път, кълна се в Мохамеда, Тартарен леко се отърва. Побеснели от фанатична ярост, двамата негри-послушници сигурно щяха да го накъсат на парчета, ако християнският бог не му беше изпратил на помощ един ангел спасител, полския пазач на орлеанвилската община, който пристигна със сабя под мишница по една пътечка.

Общинската фуражка успокои начаса гнева на негрите. Спокоен и важен, бюстителят на реда състави протокол за произшествието, нареди да натоварят върху камилата останките от лъва, заповяда на тъжителите, както и на виновника да го последват и се отправи към Орлеанвил, където предаде всичко на съдебните власти.

Дълга и мъчителна процедура!

След Алжир на дивите племена, които беше опознал, Тартарен Тарасконски видя и друг един Алжир, не по-малко забавен и не по-малко страшен — Алжир на градовете, Алжир на съдилищата и адвокатите. Той опозна съмнителното правосъдие, което сключва тъмни сделчици в дъното на кафенетата, безпътните представители нба закона, папките, вмирисани на абсент, изпокапаните с пенливо вино бели връзки; опозна съдебните пристави, посредниците, пълномощниците, всичките тези скакалци на обгербваната хартия, изгладнели и хилави, които изрѣфват преселника чак до ботушите му и го обелват лист по лист като царевичен кочан.

Преди всичко трябваше да се изясни дали лъвът е бил убит на гражданска или на военна територия. В първия случай делото щеше да се гледа в търговски съд, а във втория Тартарен трябваше да се яви пред военен съд и впечатлителният тарасконец вече се виждаше разстрелян до крепостната стена или гниещ в мрачно подземие...

Страшното беше, че границата между тези две територии в Алжир е твърде неопределена. Най-сетне след цял месец разкарване, сплетни, висене на слънце в дворовете на арабските канцеларии беше установено, че ако, от една страна, лъвът е бил убит на военна територия, от друга страна, когато Тартарен е стрелял, се е намирал на гражданска територия. Така че делото се гледа от граждански съд и нашият герой се отърва с две хиляди и петстотин франка обезщетение, без съдебните разноски.

Как да заплати всичко това? Няколкото пиастра, останали след обира на княза, се бяха свършили отдавна за гербови марки и абсент за съдиите.

Горкият изстребител на лъвовете беше принуден да продаде сандъците с оръжие на парче, карабина по карабина. Той продаде камите, малайските ханджари, топузите... Един бакалин купи консервите. Един аптекар — остатъка от лейкопластите. На свой ред големите ботуши последваха усъвършенствуваната палатка и

преминаха у един вехтошар, който ги издигна до разните кохинхински рядкости... Когато се разплати, на Тартарен му останаха само лъвската кожа и камилата. Той опакова грижливо кожата и я изпрати на адреса на храбрия командир Бравида. (Скоро ще видим какво предизвика тази прословута кожа.) Колкото до камилата, смяташе да се добере с нея до Алжир, но не на гърба ѝ, а като я продаде, за да си купи билет за пощенската кола; това е най-хубавият начин да се пътува с камила. За нещастие такова животно се продаваше трудно и никой не му даде за него нито стотинка.

Тартарен обаче искаше да се върне на всяка цена в Алжир. Бързаше да види отново синьото елече на Байа, къщичката си, фонтаните, да си почине на белите трилистни детелини в своята малка обител, докато чака пари от Франция. И нашият герой не се поколеба: изтерзан, но не сломен, той тръгна пеш, без пари, на малки преходи.

И сега камилата не го напусна. Това странно животно се беше привързало към своя господар с необяснима нежност, и щом видя, че той напуска Орлеансвил, тръгна смирено подире му, като изравняваше стъпките с неговите и не изоставаше нито крачка.

В първия момент Тартарен се трогна: такава вярност, такава преданост във всички изпитания умиляваше сърцето му, още повече че животното не му създаваше затруднения и се хранеше с каквото намери. Но след няколко дни тарасконецът се отегчи да гледа вечно по петите си тая печална спътница, която му напомняше всичките злополучия; после започна да се ядосва, намрази я заради тъжния ѝ вид, заради гърбицата ѝ, заради спънатия ѝ патешки вървеж. С една дума, тя му стана непоносима и той вече се чудеше как да се отърве от нея; но животното здраво се държеше... Тартарен се опита да я изгуби, камилата го намери; опита се да тича, камилата се разтича още по-бързо... Викаше ѝ: „Махай се оттук“ и я замерваше с камъни. Камилата се спираше и го гледаше жално, но после пак тръгваше и накрая го настигаше. Тартарен трябваше да се примири.

Но когато след цяла седмица безкрайно ходене тарасконецът, пращен, капнал от умора, видя в далечината блесналите сред зеленината първи бели тераси на Алжир, когато се озова пред градските врата на шумния път за Мустафа, сред зуави, бикрийци,

махонци, които гъмжаха край него и го разглеждаха как върви със своята камила, търпението му се изчерпа и той си каза: „Не, не! Не е възможно... Не мога да вляза в Алжир с такова животно!“.

И възползувайки се от едно струпване на коли, той кривна към полето и се хвърли в един трап!...

След миг видя над главата си, посред пътя, камилата, която тичаше с големи крачки, като протягаше разтревожено шия.

Тогава сякаш товар му беше паднал от гърба, героят излезе от скривалището си и се вмъкна в града по една околна пътека, минаваща край стената на градинката му.

VII

БЕДА СЛЕД БЕДА

Когато стигна пред мавританската си къщичка, Тартарен се спря изумен. Здрачаваше се, улицата беше пуста. През ниската сводеста порта, която негърката беше забравила да затвори, се чуваха смехове, звънтяха чаши, гърмяха тапи на шампанско и над цялата тази чудесна врява един женски глас пееше весело и ясно:

*Обичаш ли, красавице Марко,
танц във зали, пъстри от цветя...*

— Що за дяволия! — възкликна тарасконецът пребледнял. И се втурна в двора.

Горкият Тартарен! Каква гледка го чакаше... Под сводовете на малката обител, сред бутилки, сладкиши, разхвърляни възглавници, чибуци, тамбурини и китари, стоеше правя Байа, без дрешка, без елече, само по риза от сребрист газ и широки бледорозови шалвари, и пее „Красавицата Марко“, кривнала моряшка офицерска фуражка... В краката ѝ, на една рогозка, преситен от любов и сладка, Барбасу, коварният капитан Барбасу, примираше от смях, като я слушаше.

Появата на Тартарен, блед, изпит, потънал в прах, с горящи очи и настръхнал фес, прекъсна рязко тази прелестна турско-марсилска оргия. Байа изписка и като подплашена хрътка се шмугна в къщата... Барбасу не трепна, а още по-гръмко се разсмя.

— Ехе-хе, господин Тартарен, какво ще кажете? Убедихте ли се сега, че тя знае френски?

Тартарен Тарасконски пристъпи разярен:

— Капитане!...

— Не се впрягай, мой мили — извика мавританката съвсем по марсилски, като се наведе през перилата и му махна прелестно и безсрамно.

Клетият човек се плъсна сломен право върху един барабан. Неговата мавританка знаеше дори марсилските приказки!

— Нали ви казвах да не вярвате на алжирките — назидателно каза капитан Барбасу. — И те са също като вашия черногорски княз.

Тартарен вдигна глава.

— Знаете ли къде е князът?

— О! Не е далеч. Отиде да поживее пет години в уютния затвор на Мустафа. Този глупчо се оставил да го уловят точно с ръката в торбата... Впрочем той не за пръв път попада в пандиза. Негова светлост е осъден на три години... я чакайте! Мисля дори, че е било в Тараскон.

— В Тараскон!... — извика Тартарен, внезапно просветлен. —
Затова той познаваше само една част от града...

— Ех, разбира се, Тараскон, гледан от централния затвор... Ах,
драги господин Тартарен, човек трябва да си отваря хубаво очите в
тази дяволска страна, иначе е изложен на какви ли не ужасни
неприятности... Ето например вашата история с мюезина...

— Каква история? Какъв мюезин?

— Ама, дявол да го вземе... мюезинът отсреща, оня, който
задиряше Байа... Акбар разказа онзи ден случката и цял Алжир още
умира от смях... Страшен майтапчия е тоя мюезин от минарето, който,

докато си пеел молитвите, под носа ви се обяснявал в любов на малката и ѝ определял срещи, призовавайки я в името на аллаха.

— Ама в тази страна всички ли са мошеници?... — изрева нещастният тарасконец.

Барбасу поклати дълбокомислено глава.

— Драги приятелю, какво да ви разправам, новите страни... Но карай да върви! Послушайте моя съвет, върнете се веднага в Тараскон.

— Да се върна... лесно е да се каже... Ами пари?... Нима не знаете как ме оскубаха там в пустинята?

— Голяма работа — изсмя се капитанът. — „Зуав“ заминава утре и ако искате, аз ще ви отведа. Разбрахме ли се, приятелю?... Чудесно. Остава ви само едно... Има още някое и друго шише шампанско и половин тава баклава... Сядайте тук и да не си гоним карез!

След минутно колебание, както го изискваше достойнството му, тарасконецът с чест излезе от неудобното положение. Той седна и се чукна с капитана; Байа, като чу звъна на чашите, изпя края на „Красавицата Марко“ и пиршеството продължи до късна нощ.

Към три часа сутринта с леко замаяна глава и натежали крака простодушният Тартарен се завръщаше вкъщи, след като беше изпратил приятеля си капитана и когато мина край джамията, изведнъж се сети за мюезина и за неговите шеги и се разсмя; изведнъж му хрумна чудесна идея да си отмъсти. Вратата беше отворена, той влезе, премина по дългите коридори, постлани с рогозки, изкачи се по всички стъпала и най-сетне се озова в ниска турска молитвена стаичка, където на тавана се люшкеше фенер от ковано желязо и хвърляше чудновати сенки по белите стени.

Мюезинът седеше там на един миндер, с голяма чалма, в бял бурнус, с дълъг чибук, пред голяма чаша изстуден абсент, който си пиеше благоговейно, очаквайки часа, когато щеше да призове правоверните на молитва... Като видя Тартарен, той изпусна от ужас чибуката си.

— Да не си гъкнал, попе — каза му тарасконецът, който си имаше план. — Дай ми бързо чалмата и бурнуса си.

Турският поп даде разтреперан чалмата, бурнуса, всичко, което му поискаха. Тартарен облече дрехите му и излезе тържествено на минарето.

В далечината блестеше морето. Белите покриви искряха на лунната светлина. Морският ветрец донасяше звуците на нощни китари... Тарасконският мюзин съсредоточи мислите си за миг, а после вдигна ръце и започна да нарежда пискливо:

— Ла аллах ил аллах!... Мохамед е стар мошеник... Изтокът, Коранът, башагите, лъвовете, мавританките не струват пукната пара!... Няма вече турци... Има само обирници... Да живее Тараскон!

И докато на странно наречие, смесица от арабски и провансалски, знаменитият Тартарен отправяше веселото тарасконско проклятие към четирите краища на хоризонта, над морето, над града, над равнината, над планината, ясните и тържествени гласове на другите мюзини му отговаряха от минаре на минаре, така че дори правоверните в най-горната част на града набожно се удряха в гърдите.

VIII

ТАРАСКОН! ТАРАСКОН!

Пладне. „Зуав“ вдига пара, ще отплува. Горе на терасата на кафене „Валантин“ господа офицерите насочват далекогледите и се изреждат по старшинство, с полковника начело, да погледат щастливия малък параход, който отива във Франция. Това е най-голямото развлечение на генералния щаб... Долу заливът искри. Затворите на старите турски топове, зарити по кея, блестят на слънцето. Пътниците бързат. Бискрийци и махони трупат багажите си в лодките.

Тартарен Тарасконски няма багаж. Ето го, слиза по Морската улица през малкия пазар, пълен с банани и дини, придружен от своя приятел Барбасу. Злочестият тарасконец остави на мавританския бряг сандъка си с оръжие и своите мечти и сега с голи ръце и празни джобове се готви да се върне в Тараскон... Едва беше скочил в капитанската лодка, когато от горната страна на площада задъхано се смъкна едно животно и в галоп се понесе към него — камилата, вярната камила, която от двадесет и четири часа търсеше своя господар по цял Алжир.

Като я видя, Тартарен пребледня и се престори, че не я познава; но камилата се заинати. Тя се въртеше по кея. Зовеше своя приятел и го гледаше нежно, сякаш искаше да му каже с тъжните си очи: „Отведи ме, отведи ме с лодката далеч, далеч от тая изкуствена Арабия, от тоя смешен Изток, пълен с локомотиви и пощенски коли, където за изпаднала едногърба камила като мен няма място в живота. Ти си последният турчин, аз съм последната камила... Да не се разделяме, о, мой скъпи Тартарен...“

— Тая камила да не е ваша? — запита капитанът.

— Нищо подобно — отговори Тартарен, изтръпнал при мисълта да влезе в Тараскон с такъв смешен конвой.

И като се отрече безсрамно от своята приятелка в злочестините, той блъсна с крак алжирската земя и лодката се отдалечи... Камилата подуши водата, протегна шия, ставите ѝ изпукаха и тя се хвърли отчаяно след лодката и заплува с нея към „Зуав“, с гърбицата си,

носеца се като кратуна, и с дългата си шия, подаваща се над водата като вълнорез на трирема.

Лодката и камилата пристигнаха едновременно до кораба.

— Ама най-сетне дожаля ми за тая камила — каза капитан Барбасу развълнуван. — Ще я взема на борда... В Марсилия ще я подаря на зоологическата градина.

Издърпаха на палубата с много скрипци и възета камилата, натежала от морската вода, и „Зуав“ потегли на път.

Първите два дни от плаването Тартарен прекара сам в кабината не защото морето беше бурно, нито защото фесът се чувствуваше зле. Но щом господарят ѝ се появи на палубата, оная дяволска камила започваше да му се умилква страшно смешно... Никой не беше виждал камила така да излага някого!...

С всеки изминат час Тартарен, който поглеждаше от време на време през прозорчето на кабината си, виждаше как побледнява синьото алжирско небе. И най-сетне една сутрин в сребрилата мъгла той чу щастлив как пеят всички камбани на Марсилия. Бяха пристигнали. „Зуав“ хвърли котва.

Нашият човек нямаше багаж, той слезе мълчаливо от „Зуав“, прекоси набързо Марсилия, като все се боеше камилата да не го последва и си отдъхна едва когато се настани в третокласен вагон и се понесе към Тараскон... Измамна безопасност! Само на две левги от Марсилия всички глави се подадоха през прозорците. Викове, удивления. Тартарен също погледна и какво да види?... Камилата, драги читателю, неизбежната камила, която препускаше зад влака по релсите, из равнината Кро, и не изоставаше. Тартарен отчаяно се сгуши в ъгъла и затвори очи.

След злополучното пътешествие той се надяваше да се върне вкъщи незабелязано. Но присъствието на досадното четвероного объркваше плановете му. А как се връщаше той, боже мой, без пукната пара, без лъвовете, без абсолютно нищо. Само с една камила!...

— Тараскон!... Тараскон!...

Трябваше да слиза.

О, чудо! Още не се показал фесът на героя на вратата и силни викове: „Да живее Тартарен! Да живее изстребителят на лъвовете!“. И гръмнаха фанфари, запяха хорове...

Тартарен едва не получи разрив на сърцето; помисли че му играят лоша шега. Нищо подобно! Цял Тараскон беше тук, всички приветливо му махаха с шапки. Ето ги храбрия командир Бравида, търговеца на оръжие Косткалд, председателя на съда, аптекаря и цялата благородна дружина ловци на каскети, която се спуска към своя вожд и победоносно го понася по стълбите...

Странно въздействие на миража! Кожата на слепия лъв, изпратена до Бравида, беше причина за цялата тая шумотевица. Скромната кожа, изложена в клуба, разпали въображението на тарасконците, а след тях и на целия Юг. „Семафор“ писа за това. Съчиниха цяла драма, Тартарен не беше убил вече само един лъв, а десет лъва, двадесет лъва, безброй лъвове! Така че когато той слезе в Марсилия, беше вече знаменитост, без сам да го знае, и една възторжена телеграма го беше изпреварила с два часа в родния му град.

Но народната радост достигна връхната си точка, когато всички видяха едно чудновато животно, потънало в прах и пот, да се появява зад героя и да слиза куцук-куцук по стълбата на гарата. Тараскон повярва за миг, че неговата Тараска отново се връща.

Тартарен успокои съгражданите си.

— Това е моята камила.

И вече под влияние на тарасконското слънце, това чудно слънце, което те кара да лъжеш простодушно, той добави, като галеше гърбицата на камилата:

— Благородно животно! Пред неговите очи убих всичките си лъвове!

И при тези думи той улови приятелски под ръка командира Бравида, почервенял от щастие. И следван от своята камила, заобиколен от ловците на каскети, приветствуван от народа, той се отправи спокойно към къщата с баобаба и докато крачеше, започна своя разказ за великите си ловджийски приключения:

— Представяте ли си — казваше той. — Една вечер в сърцето на Сахара...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.